

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ЛИСЦЕВ БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

Допускається до захисту:
в.о. завідувача кафедри
міжнародних відносин і
зовнішньої політики, к.і.н., доцент
І.В. Богінська
« _____ » _____ 2021 р.

**РОСІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВІДНОСИНИ В ПОСТЫПОЛЯРНУ
ДОБУ**

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Науковий керівник:
Фротвейт М.М., професор кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики
д.п.н., доцент

Оцінка: _____ / _____ / _____
(бали/за шкалою ECTS/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця-2021

АНОТАЦІЯ

Лисцев Б. М. Російсько-американські відносини в постбіполярну добу. Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2021.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено еволюцію зовнішньополітичної інтеракції між США та РФ в контексті нового постбіполярного світопорядку, а також надається оцінка російсько-американським відносинам на сучасному етапі.

У центрі уваги знаходяться підходи адміністрації Дональда Трампа і новообраного президента Джо Байдена щодо взаємодії з Російською Федерацією, зокрема Володимиром Путіним, в контексті сьогоденної міжнародної системи.

Робиться висновок, що при адміністрації Джо Байдена впроваджується набагато жорсткіша політика по відношенню до Росії, ніж за його попередника, та наводяться очевидні для цього причини.

Ключові слова: російсько-американські відносини, нова політика США, адміністрація Байдена, постбіполярна система, нове протистояння.

ABSTRACT

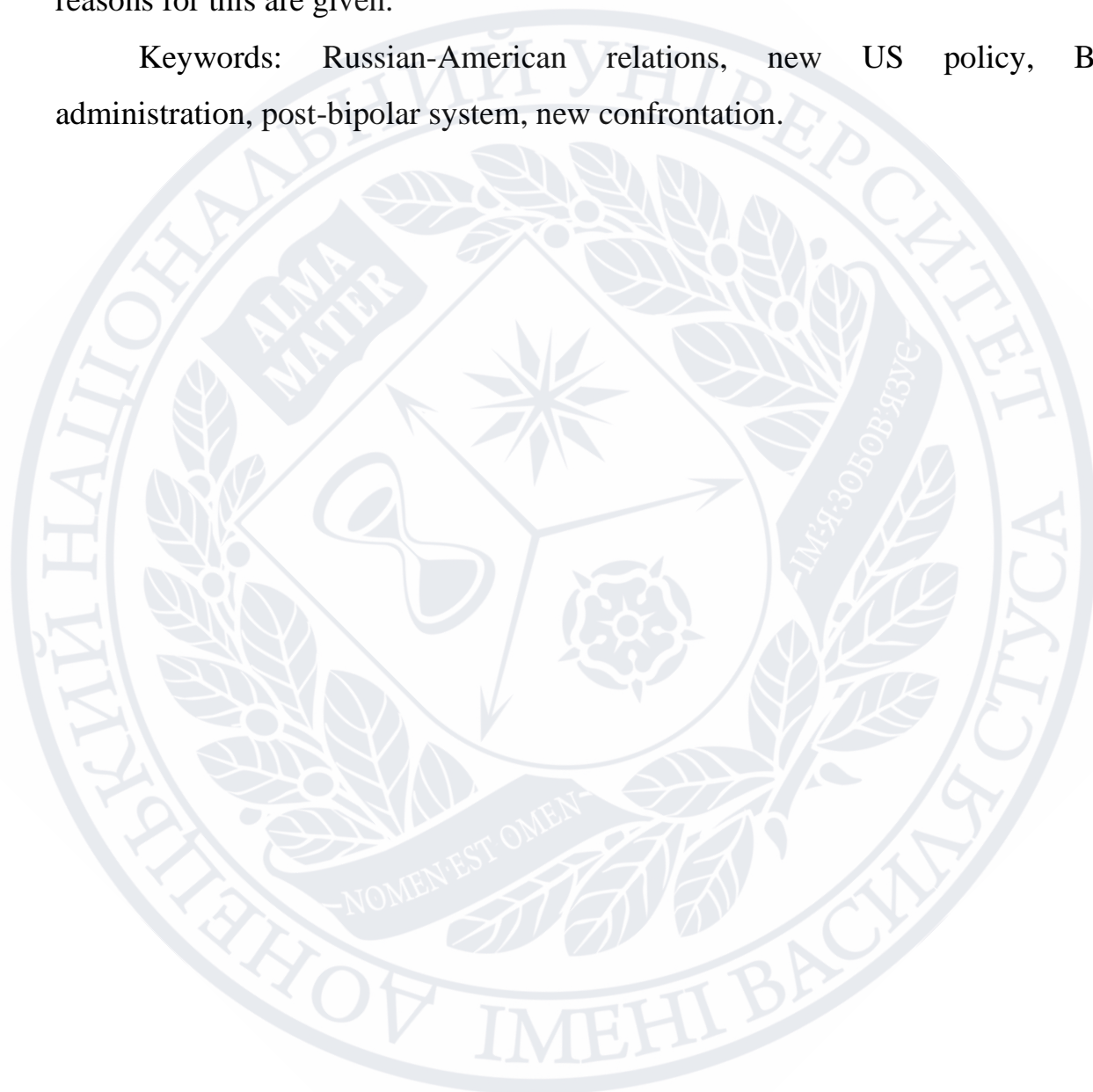
Lystsev B. M. Russian-American relations in the post-Bipolar Day. Specialty 291 International Relations. Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2021.

The qualification (Bachelor's) paper examines the evolution of foreign policy interaction between the United States and the Russian Federation in the context of a new post-bipolar world order, assesses Russian-American relations at the present stage.

The focus is on the approaches of the administration of Donald Trump and newly elected President Joe Biden regarding interaction with the Russian Federation (Vladimir Putin), in the context of the current international system.

It is concluded that under the administration of Joe Biden, a much tougher policy towards Russia is being implemented than under his predecessor, and obvious reasons for this are given.

Keywords: Russian-American relations, new US policy, Biden administration, post-bipolar system, new confrontation.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ РОСІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН.....	15
1.1 Контроль над озброєнням.....	15
1.2 Взаємовідносини Росії та США в контексті Китаю.....	18
1.3 Головування Росії в арктичній раді.....	21
1.4 Прозорість і Деконфліктація в Східному Середземномор'ї.....	26
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАЦІЯ ТРАМПА В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО- АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН.....	31
2.1 Передвиборчі атаки Кремля.....	31
2.2 Встановлення вектору відносин команди Трампа з РФ.....	33
2.3 Особливості відносин Путін-Трамп.....	39
РОЗДІЛ 3. ВІДНОСИНИ США ТА РФ ПРИ БАЙДЕНІ.....	42
3.1 Значення приходу Адміністрації Джо Байдена для Росії.....	42
3.2 Відношення Байдена до Путіна.....	46
ВИСНОВКИ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	53
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Відносини Сполучених Штатів з Росією сьогодні найгірші з 1985 року. Втручання Москви в президентські вибори в США в 2016 році і її постійні спроби вплинути на виборчу кампанію 2020 року зробили Росію токсичною внутрішньою проблемою, якою вона не була з 1950-х років[24]. Анексія Криму і початок триваючої війни на сході України, а також підтримка сирійського президента Башара Асада в його жорстокій громадянській війні і венесуельського президента Ніколаса Мадуро посилили напруженість у відносинах зі Сполученими Штатами. Президент Байден вступив на посаду з твердим наміром “поставити Росію на місце” проводячи жорстку політику, вводячи безліч санкцій і висилаючи дипломатів[32][13]. Стратегія національної безпеки США оголошує Росію і Китай двома головними загрозами національній безпеці США. У кращі часи американо-російські відносини представляли собою суміш співпраці і конкуренції, але сьогодні вони в значній мірі носять змагальний характер[82].

Актуальність даної роботи визначається тим, що, як дві світові ядерні наддержави, Росія і Сполучені Штати несуть унікальну відповідальність за підтримку миру і протидію поширенню ядерної, біологічної та хімічної зброї по всьому світу. Крім того, існують глобальні проблеми, такі як тероризм, зміна клімату, Управління Арктикою і боротьба з пандемією COVID-19, які вимагають спільної роботи. Завдання полягає в тому, щоб знайти прийнятний баланс між співпрацею і конкуренцією і розділити відносини більш ефективним способом, ніж в даний час[24]. Сьогоднішні глобальні виклики вимагають від Росії і США знайти правильний баланс між співпрацею і конкуренцією.

Після розпаду СРСР багато хто в США припускали, що, скинувши кайдани радянського комунізму, росіяни захочуть приєднатися до Заходу і стати більш схожими на американців і європейців. США направили

політичних і економічних радників для роботи з чиновниками і людьми в зароджується приватному секторі для просування демократії та ринків. Але виявилося, що багатовікова російська і радянська історія породила унікальне і виразне розуміння місця Росії в світі і форми правління, яку вона повинна мати. 1990-ті роки, протягом яких[24] Росія була більш плюралістичним суспільством, ніж сьогодні, тепер згадуються як час хаосу, збагачення небагатьох і зубожіння багатьох, протягом якого Росія була "принижена" необхідністю прийняти порядок денний, в значній мірі продиктований Сполученими Штатами. Законні інтереси Росії, як говориться в цьому оповіданні, були проігноровані Сполученими Штатами[41]. Це включає в себе право Росії на сферу впливу в пострадянських державах, а це означає, що вони не повинні прагнути вступити в НАТО або Європейський Союз. Сьогодні Росія визначає свій периметр безпеки не як межі Російської Федерації, а як межі колишнього Радянського Союзу. Він вимагає, щоб Сполучені Штати і Європа визнали це. Досі Вашингтон відмовлявся прийняти цю посилку і наполягав на праві сусідів Росії вибирати свою зовнішньополітичну орієнтацію[30].

При президенті Володимирі Путіні Росія стала централізованою, авторитарною державою і повернулася в якості глобального гравця, що конкурує зі Сполученими Штатами за вплив. У Вашингтона і Москви принципово різні уявлення про те, як будуть виглядати продуктивні відносини.

В новітній історії було два періоди, коли співпраця між США і Росією мала успіх: безпосередньо після 11 вересня, коли Росія допомагала Сполученим Штатам у першій фазі війни в Афганістані, надаючи інформацію, зібрану в ході десятирічної війни там; і в період 2008-12 років "перезавантаження" між президентами Бараком Обамою та Дмитром Медведєвим, коли Москва і Вашингтон співпрацювали з контролю над озброєннями, Афганістану, Ірану та низки інших питань[31].

Відносини почали псуватися, коли Путін повернувся в Кремль в 2012 році, переконаний, що за демонстрантами, які протестували проти його повернення до влади, стояла Хілларі Клінтон. Наступного року Путін надав політичний притулок Едварду Сноудену, незадоволеному співробітнику АНБ, який вкрав мільйони секретних документів і втік до Росії через Гонконг. Він відхилив прохання президента Обами повернути його. Потім Обама скасував запланований саміт з Путіним[31].

Дії Росії в 2014 році завдали ще одного серйозного удару по відносинам. Після кількох місяців народних протестів проросійський український президент Віктор Янукович втік до Росії[30] і був замінений прозахідним урядом. Незабаром після цього російські війська окупували і анексували Кримський півострів, який був частиною України з 1954 року, порушивши тим самим умови Будапештського меморандуму 1994 року, в якому Росія, Сполучені Штати, Україна і Великобританія зобов'язалися підтримувати територіальну цілісність України[29]. Протягом наступних кількох місяців підтримувані Росією сепаратисти і російські війська без розпізнавальних знаків зайняли частину Донбасу на південному сході України, поваливши законну місцеву владу. З весни 2014 року Росія і Україна ведуть війну на Донбасі, в якій загинуло 14 000 осіб. У відповідь на це порушення суверенітету Сполучені Штати ввели санкції проти російських осіб, близьких до Путіна, і проти здатності Росії отримати доступ до фінансових ринків[29].

Вступ Росії в громадянську війну в Сирії в 2015 році для підтримки Башара Асада також створило напруженість у відносинах зі Сполученими Штатами, які підтримували групи, які виступають проти Асада. З тих пір Вашингтону і Москві довелося припинити свої повітряні операції в Сирії, щоб запобігти непередбаченим зіткненням. Після часткового виведення американських військ з Сирії російські війська зайняли колишні американські бази і підтримали жорстокий наступ Асада на провінцію Ідліб, яка породила мільйон біженців[31].

Вирішальним серйозним ударом по російсько-американським відносинам стало кібервмішання Росії в президентську виборчу кампанію 2016 року[41]. Як детально описано в доповіді Мюллера за 2019 рік, фабрика тролів в Санкт-Петербурзі працювала цілодобово, щоб використовувати соціальні мережі для загострення політичної поляризації, що існувала в американському суспільстві, посіяти сумніви серед американців в легітимності власної демократії і використовувати ці платформи на користь Дональда Трампа, а не Хілларі Клінтон. Росія також намагалася проникнути у виборчі машини в деяких державах, підвищуючи ймовірність того, що вона може спробувати змінити результат майбутніх виборів. Втручання у вибори через соціальні мережі продовжилося і у виборчому циклі 2020 року[31].

Врегулювання конфлікту на території України залишиться дуже складним. Хоча Сполучені Штати не входять в "нормандський формат" — Німеччина, Франція, Росія і Україна, — який прагне покласти край війні, вони все ще відіграють важливу роль в переговорах про мир і в підтримці України.

Все більш тісні відносини Росії з Китаєм являють собою постійний виклик для Сполучених Штатів[41]. Хоча Вашингтон мало що може зробити, щоб відвернути Москву від Пекіна, він не повинен проводити політику, яка зближує дві країни, таку як торгова війна з Китаєм і плоти санкцій проти Росії.

Санкції проти Росії негативно вплинули на російську економіку, але вони не змусили Росію ні пом'якшити свої дії на Україні, ні зменшити своє кібервмішництво в США. Більш того, санкції, подібні санкціям щодо газопроводу "Північний потік-2"[31] з Росії до Німеччини, негативно позначилися на союзниках США, але зробили лише обмежений вплив на саму Росію. Трубопровід затримується, але майже напевно буде завершено. Введені Конгресом санкції - це грубий каральний інструмент, що несе в собі мало стимулів, щоб спонукати Росію переглянути свою політику. Їх слід переглянути з точки зору їх ефективності як інструменту впливу на поведінку росіян[28].

Відносини між США і Росією знаходяться на найгіршому рівні з часів Холодної війни і будуть залишатися динамічними в найближчі роки зі збереженим ризиком ескалації. Вашингтон і Москва розходяться в думках щодо зростаючого списку проблем, проте існують можливості для виборчої взаємодії[21]. Щоб запобігти дрейфу в бік конфронтації, вони повинні працювати над тим, щоб зробити свої відносини більш передбачуваними і прозорими – незалежно від результатів президентських виборів 3 листопада в Сполучених Штатах. Військові контакти і деконфліктні зусилля повинні тривати, але самі по собі вони недостатні. І Сполучені Штати, і Росія виграли б від більш регулярної і структурованої двосторонньої взаємодії. Існує деякий, хоча і зменшуваний, простір для позитивного порядку денного, особливо в Арктиці, на арені контролю над озброєннями і в регіональному контексті Східного Середземномор'я. Але навіть у тих областях, де вони залишаються далеко один від одного, механізми деконфліктації повинні доповнюватися дипломатичним діалогом, який чітко пов'язує оцінку регіональної динаміки і політичних пріоритетів і розмежовує червоні лінії[26].

Пандемія COVID - 19 може надати Сполученим Штатам можливість знову залучити Росію до співпраці в боротьбі з цією хворобою. Але розвиток більш продуктивних відносин з Росією залишиться серйозною проблемою для Сполучених Штатів. Вашингтон і Москва по-різному розуміють рушійні сили світової політики. Росія прагне створити "постзахідний" світ, в якому Сполучені Штати є одним з декількох великих держав і більше не можуть домінувати на міжнародній арені. Вона домагається визнання США свого права на сферу впливу. Поки що ніяких США. адміністрація з моменту розпаду СРСР була готова прийняти цю передумову.

Об'єктом дослідження виступають Російсько-Американські відносини.

Предметом дослідження є сучасний стан та перспективи відносин США та РФ у постбіполярний період.

Географічні рамки дослідження охоплюють адміністративні кордони США і Російської Федерації.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 1991 по 2021 рр.. Нижня межа пов'язана з розпадом СРСР, що був світовим гегемоном, що, в свою чергу, послужило розпаду Ялтинсько-Потсдамської системи та формування нової системи міжнародних відносин. Кінцева межа обумовлена подіями, що призвели до нової хвилі напруження між двома державами, зокрема приходом нового президента Сполучених Штатів Америки – Джо Байдена.

Метою даної дипломної роботи є визначення перспектив та сьогоденного стану відносин між Росією та Америкою в контексті сучасної багатополлярної системи міжнародних відносин.

Відповідно до поставленої мети в роботі вирішуються наступні **завдання**:

- 1) З'ясовано сутність проблеми контролю над озброєнням США та РФ;
- 2) Показано взаємовідносини двох гегемонів в контексті Китаю;
- 3) Зазначено особливості головування Росії в арктичній раді;
- 4) Проаналізована прозорість і деконфлікація в Східному Середземномор'ї;
- 5) Досліджено причини та передумови передвиборчих хакерських атак;
- 6) З'ясовано вектор відносин закладений Адміністрацією Трампа;
- 7) Визначено особливості відносин Трампа та Путіна;
- 8) Проаналізовано значення приходу команди Байдена для РФ;
- 9) Досліджено відношення Байдена до Путіна в контексті Російсько-Американських відносин.

Історіографічний огляд. Історіографія російсько-американських відносин налічує вже більше півтора століть. Багато вчених приділяли увагу положенню Росії і США в системі міжнародних відносин, а також проблемі російсько-американських відносин. У даній роботі були використані праці як російських так і американських авторів. З американських було виокремлено: Eugene Rumer, Richard Sokolovsky Thirty Years of U.S. Policy Toward Russia: Can the Vicious Circle Be Broken?; William J. Burns How the U.S.-Russian

Relationship Went Bad; Jennifer Llewellyn, Steve Thompson, Alpha History US-Russia Relations Since The Cold War; Jeffrey Mankoff U.S.-Russian relations, та The path ahead after the crisis. З російських – Бубнова Н. И. Российско-американские отношения в сфере контроля над вооружениями: выйти из клинча[18]; Тренин Д.М., 2019. Стратегическая стабильность в условиях смены миропорядка[24]; Бобров А. К. Сравнительный анализ внешнеполитических стратегий России и США (2016–2019 гг.) в контексте дискуссий о «новой холодной войне»[16].

Було використано й низку робіт автори яких досліджували російсько-американські відносини з аналітичної точки зору, а саме: Румер Е., Тренин Д., Вайс А. 2018. Саммит Трамп-Путин: появится ли у российско-американских отношений «защитное ограждение»[21]; Трунов Ф. О. Военно-политическое измерение современного кризисного состояния отношений Запада и РФ[22]; Тренин Д.М. 2018. Россия и США находятся в состоянии гибридной войны[23]; Фененко А. 2016. Хуже, чем в Холодную войну: конфликтный потенциал российско-американских отношений. Россия в глобальной политике[25].

Було використано також й дослідницьку роботу опубліковану в Harvard International Review під назвою: US-Russian Relations in a Post-Cold War World: A Strategic Vision: Mapping a Future for US-Russian Relations[29], співавтором якої є президент Сполучених Штатів Америки – Джо Байден. Дана робота є надважливим джерелом інформації з огляду на те, що у ній прямим текстом описані власні роздуми та думки сьогодишнього головнокомандуючого ЗС США з приводу бачення майбутньої концепції взаємовідносин та кооперації між Америкою та Росією. Унікальність цієї праці полягає скоріш в тому, що у ній можна прослідкувати власне відношення та бачення Російсько-Американських відносин, ще тодішнього віце-президента, Джо Байдена в перспективі. Тому з цієї ж праці можна зробити певне припущення щодо майбутнього розкладу події який спіткатиме відносини між США та РФ з приходом Адміністрації Джо Байдена.

Джерельна база. Особливу увагу при аналізі взаємин Росії і США було приділено міждержавним документам які описують бачення державами векторів та тенденцій їхніх відносин з обох, подекуди, протилежних боків. До таких документів відносяться: Концепція зовнішньої політики РФ від 2016 р.[5]; Договір между Российской Федерацией и Соединенными Штатами Америки о мерах по дальнейшему сокращению и ограничению стратегических наступательных вооружений[1]; United States Relations with Russia: After the Cold War Chronology, Office of the Historian, Washington, [3]; U.S.Department of State U.S. Relations With Russia 2020[4]; Affairs, Chicago Council on Global. US and Russia: Insecurity and Mistrust Shape Mutual Perceptions | Chicago Council on Global Affairs[7]; U.S. Department of State, U.S. Purchase of Needed Supplies from Russia, 2020[12]; National Security Strategy of the United States of America, 2017[8]; New START Treaty Mythbusters 2021[9]; Аналіз цих документів дає змогу гарно зрозуміти, як держави по різному бачать їх суть та призначення у міжнародному просторі. Також надають можливість з'ясувати для себе більш чітко бачення реальної загрози погіршення цих відносин для всього світу.

Чималий масив інформації висвітлений у роботі налічує достатньо велику кількість посилань на іноземні джерела, зокрема: “Reuters” Assad raises prospect of clashes with U.S. forces in Syria[61]; U.S., Russia clash at U.N. over chemical weapons attacks in Syria[109]; Rampton, Roberta; Sobczak, Pawel. Trump criticizes Russia, calls for defense of Western civilization[122]; Russia, retaliating against Washington, asks 10 U.S. diplomats to leave[131]; Trump expects Russia to return Crimea to Ukraine: White House[150]; U.S. general says Russia deploys cruise missile, threatens NATO[163]; NBC: James Clapper on Trump-Russia Ties: My Dashboard Warning Light Was Clearly On[92]; Trump: Russia and China ‘rival powers’ in new security plan[156]; Trump tells aides not to talk publicly about Russia policy moves: But Trump, irked by Putin's nuclear buildup, told him last week: If you want to have an arms race we can do that, but I'll win[148]; Treasury adds five to Russian sanctions list that has infuriated the Kremlin[154]; “BBC” - Nord Stream 2: Trump approves sanctions on Russia gas pipeline[106]; Putin

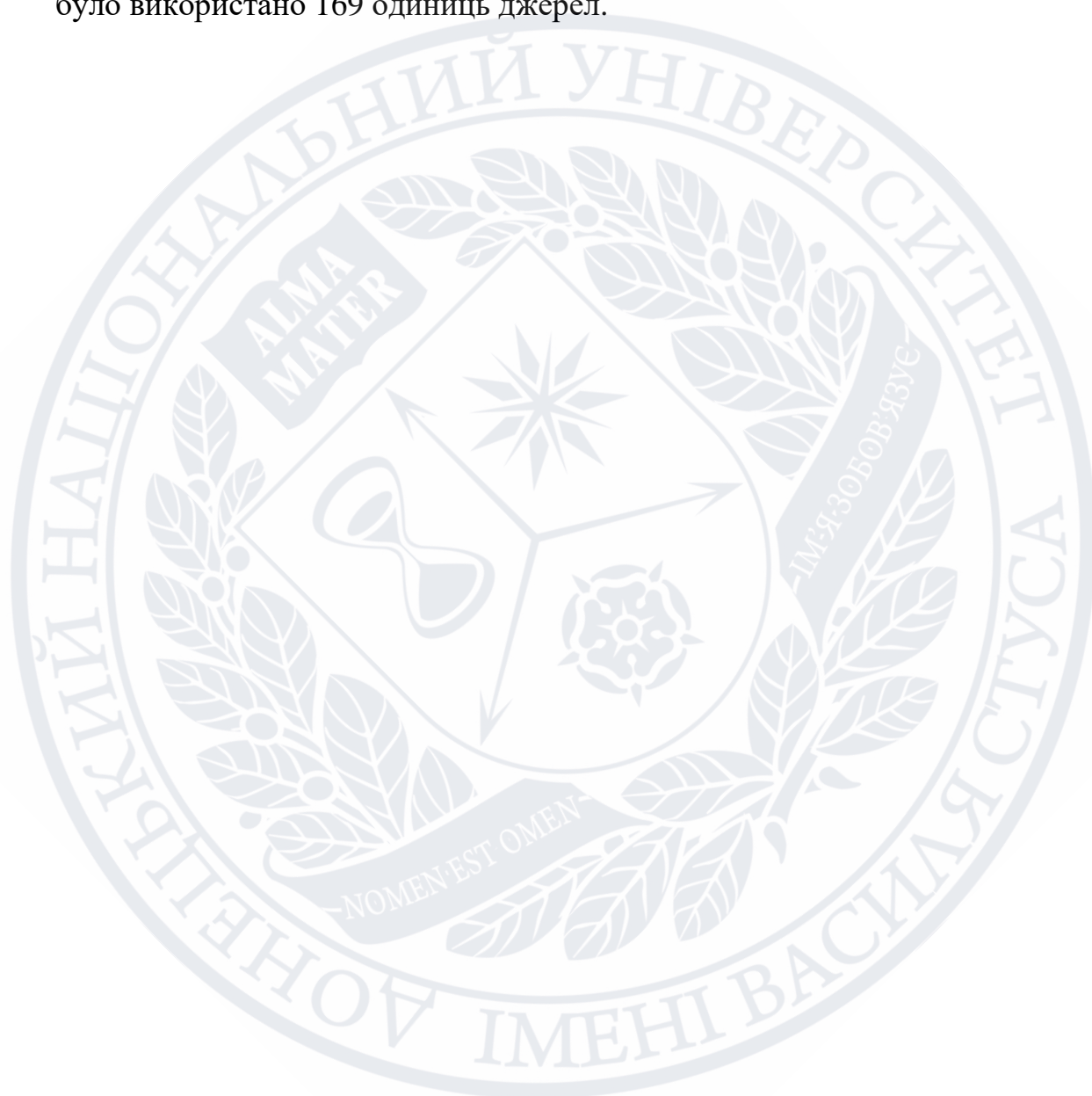
confirms 755 US diplomatic staff must leave[115]; Russia condemns US 'plans' to search Washington trade mission[117]; Russia recalls envoy after Biden remarks about Putin[128]; Syria war: US launches missile strikes following chemical attack[143]; Trump and Putin make counter-terror top priority in first call[147]; Trump: Russia and China 'rival powers' in new security plan[156]; "WashingtonPost" - US suspends sanctions against Russian security chiefs during their visit to Washington[110]; Russian spy chiefs met in Washington with CIA director to discuss counterterrorism[116]; Trump administration expels 60 Russian officers, shuts Seattle consulate in response to attack on former spy in Britain[135]; Trump's 'tougher on Russia' claim fits a pattern of striving to one-up Obama[155]; "CNN" - Assad tells US to leave Syria[60]; Borak, Donna; Egan, Matt. Trump denies Exxon permission to drill for oil in Russia[67]; Clapper: I wonder if Russians have something on Trump[77]; Kosinski, Michelle. Trump's National Security Council recommends expelling Russian diplomats[93]; Merica, Dan. Trump, Putin shake hands, chat multiple times at Asia-Pacific summit Retrieved[99]; Putin's poodle: Newspapers around the world react to Trump-Putin meeting[113]; Trump expelling 60 Russian diplomats in wake of UK nerve agent attack[153]; The Trump administration has denied ExxonMobil permission to bypass sanctions to drill for oil in Russia[160] тощо.

Методологічна основа дослідження включає загальнонаукові теоретичні методи, зокрема – наслідковий аналіз, метод класифікації, узагальнення, порівняльний аналіз, метод відбору та оцінки наукового матеріалу; ситуаційний аналіз, опис, прогнозування, ретроспективний і порівняльно-історичний методи.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що в ньому, на основі залучення і аналізу широкого кола джерел і літератури, здійснюється спроба комплексного розгляду питання взаємовідносин Росії і США у нових геополітичних умовах початку XXI ст..

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані для подальших наукових розробок, пов'язаних із проблематикою російсько-американських відносин постбіполярного періоду.

Структура. Дана робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних посилань, розміщена на 75 сторінках, при її написанні було використано 169 одиниць джерел.

СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ РОСІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

1.1. Контроль над озброєнням

Система стратегічної стабільності між США і Росією, що вибудовувалася десятиліттями, знаходиться під загрозою розпаду[41][43][44]. Хоча порушення договорів і односторонні виходи з них сприяли створенню атмосфери взаємної недовіри, адміністрація Байдена вважає, що існуючі угоди про контроль над озброєннями більше не реагують на мінливу обстановку в області безпеки, включаючи включення всіх видів ядерної зброї, поява нових видів зброї, таких як гіперзвукові апарати або системи космічного базування, і, найголовніше, модернізацію Китаєм своїх стратегічних ядерних сил[45].

Спроба адміністрації Трампа залучити Китай до тристоронньої дискусії щодо контролю над озброєннями була залишена на початку літа минулого року, коли Китай відмовився брати участь. На момент написання цієї роботи поточні двосторонні переговори, були зосереджені на переговорах про продовження дії договору на один рік (він може бути продовжений до п'яти років), а також про заморожування на один рік всіх ядерних боєголовок (як стратегічних, так і нестратегічних). Неясно, які процеси перевірки будуть узгоджені у зв'язку із заморожуванням ядерної зброї. Цей річний період дасть час для початку майбутніх переговорів з контролю над озброєннями, що охоплюють більш широке коло питань і які потенційно можуть відновлюватися кожні 12 місяців, якщо переговори будуть продуктивними. Але зберігається невизначеність щодо переговорних пріоритетів і стратегії адміністрації Трампа. На початку жовтня[45][44][42] 2020 року США спеціальний посланник Маршал Біллінгслі виклав попередні умови для продовження Нового СНО, на які Москва не погодилася: рамки майбутньої угоди, яка включає Китай, охоплює більш широкий клас ядерної зброї, такого як тактичні системи малої дальності, і має більш жорсткі механізми перевірки. Але після зустрічі в Гельсінкі, Фінляндія, стратегія США, здавалося, змінила курс, зосередившись на забезпеченні заморожування ядерних боєголовок (з

надією, що це буде оголошено до президентських виборів в США 3 листопада) в якості попередньої умови для продовження Нового СНО. Москва спочатку заявила, що погодиться тільки на продовження без попередніх умов, але 20 жовтня Москва вказала[42][41], що може бути сприйнятлива до однорічного заморожування ядерних боєголовок, щоб забезпечити продовження Нового СНО на той же період. Обидві сторони ще не уклали угоду.

Один з американських учасників привів розмову з високопоставленим американським військовим чиновником, який сказав, що, якщо їх змусять вибирати, вони будуть більше стурбовані Китаєм, ніж втратою даних про військові запаси, надані Росією за умовами договору. Хоча віце-президент Джо Байден заявив, що продовжить Новий СНО, переговори про можливу подальшу угоду щодо нового СНО[45] будуть важкими при будь-якій адміністрації. У Сполучених Штатах зростає двопартійний консенсус щодо того, що існуючі режими, які в основному були призначені для регулювання двосторонньої ядерної конкуренції, повинні бути оновлені для вирішення проблем зростання Китаю і появи нових технологій. Тим не менш, багато хто в Сполучених Штатах вважає, що, хоча режими контролю над озброєннями повинні еволюціонувати, щоб залишатися актуальними і містити посилені механізми перевірки, міжнародної безпеки сьогодні краще служать недосконалі договори про контроль над озброєннями, ніж відсутність архітектури контролю над озброєннями взагалі[21].

На відміну від попередніх циклів у відносинах США і Росії, контроль над озброєннями більше не ізольований від більш широкої дисфункції в двосторонніх відносинах. Прагнення США до стратегічної стабільності багато в чому залежить від стану двосторонніх відносин з Росією, зокрема від сприйняття Вашингтоном того, що Москва порушує існуючі договірні зобов'язання і втручається в американські вибори. Це підвищує внутрішньополітичні витрати переговорів про продовження. Більш того, дебати про контроль над озброєннями в Сполучених Штатах завжди велися на двох фронтах: зовні з Росією і всередині країни. Наприклад, ратифікація

Нового Договору СНО[25] в США залежала від угоди між демократами і республіканцями про модернізацію ядерного арсеналу США. Вашингтон може надавати більшого значення контролю над озброєннями з Росією в майбутньому, зокрема, якщо обстановка загрози стабілізується і американські політики відчують, що вони краще розуміють виклик, кинутий Китаєм. Однак висновок полягав у тому, що американські політики віддають пріоритет виклику, що виходить від Китаю, а не від Росії[18].

Як виглядатимуть майбутні режими контролю над озброєннями? Чи виникають виклики існуючому режиму з недоліків договору або з відсутності політичної волі і творчого підходу у політичних лідерів?

Елементи існуючої системи контролю над озброєннями можуть бути поширені і на інші країни[27]. Однак неясно, чи будуть майбутні багатосторонні рамки юридично обов'язковими або ж вони будуть залежати від добровільних норм, які можуть розширити список учасників, але ускладнити перевірку і дотримання. Група погодилася з тим, що творчі, гнучкі, не мають обов'язкової сили форми контролю над озброєннями і космічної політики, особливо щодо нових елементів, таких як гіперзвукова зброя і протисупутникова Зброя, можуть бути корисними доповненнями до юридично обов'язковим режимам, але не повинні замінювати існуючі договори, що обмежують ядерні запаси і платформи. Іншими словами[19], "м'який контроль над озброєннями" не може замінити заснований на договорі "жорсткий" контроль над озброєннями. Деякі американські учасники стверджували, що режими контролю над озброєннями орієнтовані на добровільні норми. Інші учасники висловили думку про те, що можна було б провести роботу з визначення тих областей, де існує угода про те, що контроль над озброєннями все ще працює.

Відмова Пекіна від участі в тристоронньому американо-російсько-китайському діалозі пояснюється тим, що Китай знаходиться набагато нижче стратегічного рівня США і Росії. Учасники задавалися питанням, чи буде інтерес Китаю до контролю над озброєннями більше, якщо Пекін буде вести

переговори з позиції відносної сили[16]. Тристоронній діалог щодо ракет середньої дальності в Азії міг би забезпечити такий контекст, хоча немає ніяких гарантій, що Сполучені Штати погодяться на те, що Китай хотів би отримати в обмін на обмеження. Тим не менш, Китай має велику кількість ракет в діапазоні 500-5, 500 км. Сполучені Штати, тільки недавно вийшли з РСМД, в даний час не мають ракет середньої дальності в Азії, але ведуть переговори зі своїми союзниками про їх розміщення. Перспектива гонки озброєнь середнього рівня в регіоні могла б стати відправною точкою для тристоронніх дискусій. Більш широке обговорення питань контролю над озброєннями в Азії в розширеному форматі "П'ятірки", включаючи Індію і Пакистан, також могло б стимулювати участь Пекіна[31].

1.2. Взаємовідносини Росії та США в контексті Китаю

Відносини США з Китаєм знаходяться в гіршому стані з часів інциденту на площі Тяньаньмень в 1989 році і, можливо, з 1950-х років при Мао Цзедуні[24]. Швидке погіршення ситуації почалося при адміністрації Обама з занепокоєння з приводу практики кібершпionaжу Китаю і нарощування військової потужності в Південно-Китайському морі. Однак з тих пір, як президент Трамп вступив на посаду в січні 2017 року[18], американо-китайські відносини різко впали у відкрите суперництво, що охоплює економічну, військову, технологічну та ідеологічну сфери з відгомонами холодної війни. В останні місяці відносини ще більш різко погіршилися в результаті пандемії коронавірусу, яка перевернула економіку США і поставила під загрозу шанси президента Трампа на переобрання. Це все частіше відбивається в різкій риториці високопоставлених американських чиновників, таких як держсекретар Помпео, щодо "Комуністичної партії Китаю" і "китайського вірусу" в розпал спекотної президентської кампанії. Але навіть у цьому випадку суперництво між США і Китаєм носить структурний, а не особистий характер. Навіть якби риторика стала менш

уїдливою при президентстві Байдена, двопартійний консенсус навколо необхідності більш конкурентних рамок відносин з Китаєм зберігався б.

Пекін також став розглядати довгострокову конкуренцію з Вашингтоном як неминучу, хоча і був здивований швидкістю, з якою вона була висунута. Недавні події тільки посилили цю динаміку: тиск з боку Білого дому на китайські технологічні компанії, такі як Huawei, торгові тарифи, фінансова конкуренція та економічні наслідки Covid-19 прискорили зміни в стратегії розвитку Китаю ("стратегія подвійного обігу"), які зменшать взаємозалежність зі Сполученими Штатами і Заходом. Те, що лідери КПК вірять, що Китай перемає в цьому змаганні, тільки зміцнює шляхи, на які встали обидві країни[31].

Москва і Пекін демілітаризували свої відносини, і обидва не хочуть, щоб в міжнародній системі домінували США, хоча Китай продовжує отримувати вигоду з існуючої глобальної торговельної та фінансової архітектури. Санкції США, спрямовані проти політики Росії щодо України, і пізніші санкції, спрямовані проти придушення Китаєм уйгурів в Сіньцзяні, вирівняли інтерес Москви і Пекіна до розробки альтернатив глобальній фінансовій архітектурі, в якій домінує долар. Стратегія національної безпеки об'єднує Росію і Китай[15] в якості основних конкурентів Сполучених Штатів (хоча Вашингтон розглядає Китай як більш серйозну стратегічну проблему). Є й економічна логіка в російсько-китайських відносинах[16]. Зростаючий попит Китаю на сировину і нові джерела енергії і хронічна потреба Росії в різноманітності ринків далеко від Європи і збільшенні інвестицій Сумісні, і як природний конкурент Австралії, Нової Зеландії та Канади в поставках сировини в Китай, Росія може отримати певну вигоду з "відчепки" Китаю від західних ланцюжків поставок.

Американці і росіяни характеризують китайсько-російські відносини по-різному, а часом і суперечливо[24]. Деякі вашингтонські інсайтери відзначають збіг російських і китайських інструментів державного управління, оскільки Пекін все частіше вдається до дезінформації,

кіберізоляції і примусової торгівлі енергоносіями для досягнення своїх політичних цілей, і на цій основі сприймає зростаючу російсько-китайську антанту, що виходить за рамки простого економічного співробітництва. Інші вважають, що більш активна економічна взаємодія між Росією і Китаєм спростовує побоювання Москви стати "молодшим партнером"[15] Китаю. Прихильники цієї точки зору стверджують, що політика США повинна бути спрямована на використання природних тріщин і непорозумінь у відносинах Росії з Китаєм, щоб отримати політичні важелі впливу на Пекін. До цього російські учасники поставилися скептично. Щоб заручитися співпрацею Москви з Китаєм, чи готові США коли-небудь піти на необхідні компроміси (наприклад, на поступки по Україні)? Більш того, російські учасники стверджували, що Москва може бути менш стурбована зростаючою економічною асиметрією, ніж багато хто в Сполучених Штатах хотіли б вірити. Незважаючи на величезну різницю в економічних розмірах, Росія має невеликий Китайський борг, і на частку Китаю припадає всього 16 відсотків від загального обсягу російської торгівлі проти 42 відсотків в Європейському Союзі[16][17]. Економічна доблесть не завжди перетворюється на політичний важіль.

Для Москви баланс і диверсифікація є стратегічним імперативом. Вона розглядає суперництво США і Китаю як організуючий принцип[18], який перебудує сучасні міжнародні відносини, вимагаючи від усіх інших гравців вибору своїх стратегій і підходів по відношенню до цієї боротьби. Однак російська політика спрямована на те, щоб створити простір для маневру і уникнути необхідності вибирати між технологічними або фінансовими платформами, в яких домінує захід або Китай. Хоча Росія бачить можливості для подальшої співпраці з Китаєм в області технологій і торгівлі, вона прагне врівноважити свої відносини з Китаєм такими гравцями, як Європейський Союз, Індія, Іран і Японія (навіть незважаючи на те, що її зростаюче зближення з Китаєм ускладнює відносини з Індією і як недавня Політика щодо Білорусі і отруєння російського опозиціонера Олексія Навального відштовхнули

Європейський Союз). У Центральній Азії[17] Росія є конкурентом Китаю, хоча цей регіон є відносно низьким пріоритетом для обох країн і в даний час не загрожує тенденції до розширення співпраці.

Дійсно, Росія шукає для себе потенційну роль в рамках американсько-китайської парадигми в якості лідера нового глобального руху неприєднання - "третього шляху"[23]. "Це може пояснити елементи більш напористої міжнародної позиції Росії в останні роки, в тому числі спроби проникнути в регіони, де її стратегічні інтереси неясні Вашингтону, що принесло Росії прізвисько "спойлера" американських політичних уподобань. Оскільки стратегічний пріоритет Сполучених Штатів змістився у бік Китаю, США учасники задавалися питанням: Чи може Вашингтон віддати перевагу "третій шлях" для Росії повної біфуркації світового порядку, в якому Росія встає на бік Китаю[16].

1.3. Головування Росії в арктичній раді

Арктика залишається позитивним викидом в списку областей, де взаємодія США і Росії носить кооперативний характер. Майбутнє головування Росії в арктичній раді (2021-2023 роки)[22] дає можливість спиратися на десятиліття співпраці між Сполученими Штатами і Росією, особливо в регіоні Берингової протоки і моря, а також на перевірений багатосторонній формат, заснований на консенсусі. Однак російсько-американське співробітництво в Арктиці стикається "з зустрічними вітрами". Вони включають в собі зовнішні зрушення в середині США. Політичні пріоритети, що йдуть від управління Арктикою і зміни клімату при адміністрації Трампа[23], а також посилення сек'юритизації Арктики, викликані посиленням військової присутності Росії (і відповідними заходами НАТО), а також зростаючою економічною присутністю Китаю в регіоні. Як Російські, так і Американські пріоритети в регіоні продовжують розвиватися. Вашингтону і Москві слід зміцнювати існуючі лінії зв'язку і формувати новий діалог для вирішення спірних питань

безпеки і геополітики, щоб знизити ризик ненавмисної ескалації і зміцнити регіональну довіру. У той же час вони повинні працювати в рамках Арктичної ради над визначенням позитивного порядку денного (зокрема, по морському середовищі Арктики, але не обмежуючись нею), яка відповідала б вимогам регіону, що швидко розвивається.[21]

Майбутнє американської політики щодо Арктики багато в чому залежить від приходу Джо Байжена. Вихід адміністрації Трампа з Паризької кліматичної угоди і скасування внутрішніх кліматичних правил епохи Обама поставили Сполучені Штати проти інших арктичних держав з питань, пов'язаних з охороною навколишнього середовища, що є ключовим питанням для Арктичної ради.[23] Однак, якщо Байден обере жорстку політику, Сполучені Штати, швидше за все, повернуться до політики охорони навколишнього середовища і пом'якшення клімату епохи Обама і розширять її, що, разом з контролем над озброєннями, може стати областю зростаючої взаємодії США і Росії – навіть незважаючи на те, що загальний тон відносин залишається напруженим[31].

Інші зустрічні вітри виникають через зміни в підході Росії до регіону. Для Москви Арктика є як економічним імперативом, так і потенційним джерелом нестабільності вздовж її більш ніж 7000-кілометрового арктичного узбережжя. Посилення військової присутності Росії в регіоні, яке включає в себе посилення активності підводних човнів в Північній Атлантиці, берегові ракетні батареї і системи ППО, викликало відповідні заходи у вигляді посилення патрулювання в Баренцевому морі 2-м і 6-м флотами ВМС США. Небезпека повільної мілітаризації регіону вище на тлі загального низького рівня довіри між Росією і Заходом і скорочення контактів між американськими і російськими військовими начальниками. Цій напрузі сприяють розбіжності в поглядах на правове визначення Північного морського шляху (Росія розглядає його як внутрішні води; США розглядають його як Міжнародний прохід), російське законодавство, що вимагає попереднього 45-денного попередження іноземних військово-морських суден, що проходять по Північному морському

шляху, юридичне визначення Північного морського шляху і стягування зборів з російських криголамів і штурманів[30]. Сполучені Штати вже давно віддають пріоритет свободі судноплавства в усьому світі і вважають ці обмеження несумісними з договором організації Об'єднаних Націй з морського права. Російське законодавство, що обмежує доступ до Міжнародного проходу або спроба обмежити доступ до відкритих морів центральної частини Північного Льодовитого океану і збільшення числа військових навчань в регіоні, може створити небезпечну гарячу точку в майбутньому[31].

Незважаючи на ризики, риторика про суперництво великих держав в Арктиці витягнула реальні можливості. Військовий розвиток Росії в регіоні відстає від амбітного графіка. Його арктична стратегія до 2035 року[25] згадує, але не концентрується на суверенних домаганнях Росії в регіоні, зосередившись замість цього на економічному і соціальному розвитку регіону. І хоча сприйняття США посилення російської військової присутності в Арктиці спровокувало збільшення патрулів НАТО в Беринговому і Баренцевому морях, це не спровокувало арктичну гонку озброєнь. Незважаючи на те, що політики в Сполучених Штатах звертають свою увагу на відсутність безпеки в Арктиці, ВПС і ВМС США внесли лише обмежені корективи в свої можливості, і американські учасники сумнівалися, що ВМС проведуть навчання FON в Арктиці в найближчому майбутньому. Танення морського льоду створило нові комерційні можливості, супроводжувані зростанням військової активності, але Арктика залишається складною і негостинною для військових сил.

Однак введення жорсткої динаміки безпеки в регіоні вимагає нових механізмів деконфліктації[32] та вирішення спорів. Арктична РАДА – це перевірений формат узгодження підходів до охорони навколишнього середовища і збереження природи, але він не здатний вирішувати питання безпеки або загрози реального конфлікту. Необхідний новий форум для припинення військової діяльності та сприяння транспарентності та

стриманості. Ісландія, голова Арктичної ради, могла б ініціювати обговорення цього форуму на полях міністерської зустрічі в травні 2021 року, але для забезпечення успіху форуму вкрай важливо відновлення контактів на високому рівні між Міністерствами оборони США, Росії та Арктики[45].

Існує також можливість для двостороннього співробітництва поза сферою безпеки, незалежно від результатів виборів у США. Сполучені Штати і Росія повинні створити спільний центр з інформування про морську тематику для полегшення поділу руху суден в Беринговій протоці; координації пошуково-рятувальних заходів; запобігання незаконного, неповідомлюваного і нерегульованого рибальства; і реагування на екологічні аварії в Беринговій протоці і море. Як Сполучені Штати (на Алясці)[31], так і Росія стикаються з таненням Вічної Мерзлоти та супутніми загрозами комерційній та критичній інфраструктурі. Нова наукова робоча група в рамках Арктичної ради, що займається дослідженнями вічної мерзлоти, задовольнить потребу в реальному часі, а також розширить сферу співпраці між США і Росією, допомагаючи відновити довіру, яка, як ми сподіваємося, може надати деякий побічний ефект на більш складні питання безпеки. Але робота Ради також повинна бути більш орієнтованою на конкретні дії і реагувати в режимі реального часу на зростаючі екологічні проблеми регіону. Крах нафтового танкера в Норильську в травні і одкровення про руйнівне забруднення морської води біля берегів півострова Камчатка-це всього лише два приклади екологічних катастроф в Росії, які виграли б від колективної технічної експертизи країн Арктичної ради[24].

Немає сумніву, що у 2021 році Москва візьме на себе головування в арктичній раді-органів управління регіоном. Таким чином, Росія ще більше узаконює свої арктичні повноваження і вступає в роль керуючого.

Однак ми повинні пам'ятати про пропускну здатність Арктичної ради і відповідним чином переорієнтувати наші очікування щодо російського головування. Цей орган не уповноважений розглядати геостратегічні проблеми в регіоні, хоча цілком ймовірно, що Росія запропонує новий

регіональний інститут або неформальний форум, через який можна буде вирішувати проблеми військової безпеки між зацікавленими сторонами Арктики[24][31].

Російська внутрішня Порядок денний для російської арктичної зони - понад 50% всієї Арктики-буде вражаючою, а 2021 рік закріпить ключові кроки в реалізації та реалізації безпрецедентної епохи індустріалізації російської Арктики, яка може спровокувати непродумані міжнародні підозри в потенційній російській експансії далі на північ.

Нові іноземні партнерства також будуть продовжувати виникати. Російське співробітництво та співпраця з міжнародними партнерами в енергетичних проектах стане ще більш очевидним і, як ми сподіваємося, дискредитує розмови про регіональний конфлікт що насувається арктичній війні. Оскільки Арктика стає все більш важливою для Росії, будь-який конфлікт буде просто шкідливий для бізнесу і катастрофічний для національної безпеки Кремля[44].

Хоча на тлі зміни підходів США і Росії до співпраці в Арктиці виникають все більш серйозні проблеми, існує довга історія і сильний прецедент співпраці в регіоні, в тому числі в періоди, коли двосторонні відносини перебували на найнижчому рівні. Під керівництвом Росії та Сполучених Штатів створення механізмів управління морськими ресурсами, організації морської науки для центральної частини Північного Льодовитого океану та нового діалогу з питань безпеки в Арктиці далеко просунулися б у вирішенні виникаючих проблем швидко потепління Арктичного регіону.

1.4. Прозорість і Деконфліктація в Східному Середземномор'ї

Східне Середземномор'я залишається найбільш вірогідною гарячою точкою для військового інциденту між Сполученими Штатами і Росією. Щоб уникнути дрейфу в бік конфронтації, Сполученим Штатам і Росії необхідно чітко визначити і донести інтереси в регіоні, а також перейти до регіональної дипломатії. Нещодавня берлінська конференція з Лівії – хороший прецедент[56].

Інтереси Росії в регіоні досить різноманітні. Як сухопутна держава, Москва історично розглядала регіон на півдні як "м'яке підчерев'я" і потенційне джерело нестабільності, що виходить від державних і недержавних загроз. Він спирається на транзит в Чорне море і з нього в Східне Середземномор'я, щоб вийти в Індійський океан через Суецький канал[57]. Таке сприйняття оборонної загрози поширюється на Східне Середземномор'я, яке Росія розглядає як продовження свого Чорноморського кордону. Хоча Росія була відсутня в регіоні протягом багатьох років, втручання Росії в 2015 році від імені Башара Асада,[60][61] останнього союзника Росії в регіоні, було скоріше поверненням до історичного прецеденту, ніж відхиленням. У Сирії інтерес Москви тепер змістився із забезпечення політичного виживання Асада на сприяння стабільній політичній обстановці напередодні президентських виборів наступного року. Міцний мир в Сирії принесе Росії економічні вигоди, але, що більш важливо, зміцнить позиції Москви в області безпеки і продемонструє її життєздатність в якості альтернативи Сполученим Штатам. У Лівії російські військові через найманців групи Вагнера Євгена Пригожина надавали матеріально-технічну і військову підтримку силам, що воюють від імені Халіфи Хафтара і Лівійської національної армії (ЛНА)[57]. Як і в Сирії, це втручання забезпечило Москві найважливіше місце за дипломатичним столом і право голосу в політичному, економічному і політичному майбутньому Лівії. Відновлюючи свої економічні та військові відносини в

регіоні, такі як з Єгиптом і Кіпром, Росія також впливає на вибір політики ЄС і виклики, що виходять зі Східного Середземномор'я, такі як міграційні потоки. Примітно, що недавній візит до Москви високопоставленого німецького чиновника був присвячений темі міграції, а не Україні[31].

Для Сполучених Штатів Східне Середземномор'я є південним флангом НАТО, все більш важливим регіональним енергетичним вузлом і життєво важливим транзитним пунктом для торгівлі. Для виконання своїх зобов'язань по НАТО Вашингтон прагне підтримувати готовність і ефективність сил стримування і оборони НАТО в Східному Середземномор'ї і Чорному морі[60]. Хоча Сполучені Штати прагнули скоротити свої військові зобов'язання на Близькому Сході, вони зосередилися на наданні значного економічного і політичного тиску на Тегеран і прискоренні дипломатичного визнання Ізраїлю. США хочуть зберегти доступ і вплив в регіоні, але не впевнені в тому, як їм слід реагувати на зростаючу російську присутність там і все більш складні двосторонні відносини з Туреччиною. Політика США в Сирії зосереджена на збереженні постійно скорочується фізичного сліду, щоб зменшити регіональну міць Ірану, допомогти захистити Ізраїль і протистояти загрозі відроджується тероризму. У Лівії США хоче припинення вогню і шляху до політичного примирення, хоча неясно, чи підтримує адміністрація Трампа базується в Тріполі уряд національної згоди (ДПА) або ЛНА Хафтара[61].

Як Сполучені Штати, так і Росія зацікавлені в тому, щоб не допустити домінування в регіоні будь-якого одного суб'єкта, в створенні умов для економічної діяльності і в підтримці зусиль по боротьбі з тероризмом з метою захисту Батьківщини США і Росії. Але США вважають, що стабільність найкраще гарантувати зусиллями з лібералізації і демократизації, спрямованими на усунення глибинних невдоволень громадянського суспільства, в той час як Росія вважає, що стабільності служать стійкі режими. В результаті цих різних підходів і стратегій, а також близького розташування своїх військових на театрі військових дій, як Сполучені Штати, так і Росія

розглядають один одного як дестабілізуючі і часто невірно тлумачать дії і наміри один одного[29].

Ця розбіжність найбільш яскраво проілюстрована в Сирії, де Сполучені Штати і Росія дотримуються непримиренних поглядів на президента Сирії Башара Асада і серйозні порушення прав людини, які мали місце під його наглядом. Москва, не маючи достатніх фінансових ресурсів, продемонструвала готовність продавати зброю широкій клієнтській базі і втручатися від імені своїх партнерів[24]. Це робить Росію привабливим варіантом для багатьох лідерів регіону, які прагнуть протистояти тиску США на демократію і права людини і диверсифікувати свою залежність від зовнішніх гравців.

Сирія і зростаюче число гарячих точок в Східному Середземномор'ї підвищують ставки на відновлення двостороннього діалогу і продовження військової деконфліктації. Сутичка в серпні між американськими і російськими військами в Сирії демонструє, що навіть тупикові ситуації становлять небезпеку. Далі на захід Військово-морські навчання НАТО в Чорному морі є для Сполучених Штатів і НАТО[60][61] важливою частиною їх стримування і оборони, оскільки Росія зміцнює свої військові позиції в регіоні, однак для Росії збільшення активності НАТО поблизу її кордонів сприймається як загроза. Росія також прагнула проектувати свою міць в регіон, нарощуючи військову міць в Криму і посилюючи військові навчання і дії, які опинилися в небезпечній близькості від сил США і НАТО. Імовірність нещасного випадку або прорахунку з обох сторін, знову ж таки, висока[61].

Туреччина є додатковим ускладнюючим фактором і точкою тиску в російсько-американських відносинах. Дії турецького президента Ердогана у себе вдома все частіше сприймаються Сполученими Штатами як антидемократичні і антизахідні. У поєднанні з більш агресивною військовою позицією Туреччини в регіоні це призвело до конфлікту Туреччини з НАТО і Європейським союзом (особливо з Грецією, Францією і Сполученими Штатами). Одна з останніх тенденцій в США Політика щодо Східного

Середземномор'я полягає у створенні нових альянсів у галузі безпеки та енергетики з Грецією, Кіпром, Єгиптом, Ізраїлем, Ліваном та Йорданією, щоб уникнути залежності від Туреччини[31]. Відносини Росії і все більш часте взаємодія з Туреччиною підживлюють цей пошук політичних альтернатив. Для Росії тісніші зв'язки з основним союзником по НАТО створюють тертя всередині Альянсу, є підтвердженням її статусу в регіоні і протиотрутою від спроб заходу політично ізолювати Росію[30].

І все ж Туреччина витягує з цього партнерства свою користь, яка часом недооцінюється у Вашингтоні. Для Ердогана співпраця з Москвою щодо стриманих проєктів також надає можливості для самореклами, збільшує важелі впливу на західних партнерів Туреччини і диверсифікує великодержавну залежність Анкари. На думку Ердогана, прагнення Туреччини до створення власного оборонного потенціалу і покупка С – 400у Росії, наприклад, дозволяють їй проводити більш незалежну зовнішню політику і політику безпеки — навіть незважаючи на те, що Туреччина продовжує отримувати вигоду зі свого членства в НАТО. Історична недовіра і членство Туреччини в НАТО[62] ставлять природні кордони навколо партнерства Туреччини з Росією. Слід зазначити, що недавній сплеск напруженості між Грецією і Туреччиною може завдати шкоди російським інтересам щодо Кіпру і Балкан. Але хоча Москва і Анкара знаходяться на протилежних сторонах у багатьох регіональних конфліктах, навіть обмежене партнерство з розрахунку дозволяє регіональним амбіціям як Туреччини, так і Росії процвітати, заповнюючи порожнечу, залишену Сполученими Штатами в регіоні.

Прагнення Росії до більш тісних зв'язків з Туреччиною відображає більш широкий зсув в регіональній стратегії від більш чисто заснованого на загрозах підходу до підходу, заснованого на можливостях. Москва віддає пріоритет своїм регіональним дипломатичним успіхам (які часто ставлять захід у глухий кут), співпрацюючи з усіма основними гравцями по обидві сторони будь-якого конфлікту. Росія прагнула організувати окремі дипломатичні треки від

ініціатив, очолюваних заходом, тому що Москва вважає, що існуючі структури є західними і нормативними домінуючими і, отже, не забезпечують коштів або легітимності, необхідних Москві для гнучких переговорів з усіма сторонами. Цей політичний динамізм, хоча і розчаровує Сполучені Штати, передбачає наявність можливостей для двосторонньої взаємодії[60].

Двостороння співпраця в регіоні може початися з консолідації та узгодження дипломатичних ініціатив. Збереження обмеженої присутності США на південному заході Сирії означає, що Росія не може досягти всіх своїх цілей. У цьому контексті Сполучені Штати та Росія разом з іншими зацікавленими сторонами, такими як Європейський Союз та Туреччина, повинні повернутися до дослідницьких переговорів. Розміщення Туреччиною сирійських найманців в Лівії і зовсім недавно в Нагірному Карабасі тепер починає загрожувати основним інтересам Росії в її "м'якому підчерев'ї"[61]. "Дипломатичне співробітництво між США, Росією і Францією під егідою Мінської групи обнадіює, незважаючи на ескалацію конфлікту, впоратися з яким Москві стає все важче.

Цей діалог по треку 2 був особливо дивовижний тим, що в розпал глибокої кризи в російсько-американських двосторонніх відносинах російські та американські експерти часто погоджувалися в регіональних оцінках[61][31] і знаходили перспективи та ідеї кожної сторони проливають світло. Експерти з обох сторін були стурбовані напрямками політики Москви і Вашингтона і зосередилися на виявленні нових механізмів діалогу, будь то в області контролю над озброєннями, Арктики, конкуренції великих держав або Східного Середземномор'я. Занадто часто подібні розмови перетворюються на Літанію розбіжностей і розчарувань, де експерти з обох сторін повторюють тези уряду. Цей діалог був іншим.

АДМІНІСТРАЦІЯ ТРАМПА В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ВІДНОСИН

2.1. Передвиборчі атаки Кремля

В ході президентської виборчої кампанії 2016 року американські силовики звинуватили російський уряд в тому, що він стоїть за масовими кібератаками і витоками інформації, спрямованими на те, щоб вплинути на вибори і дискредитувати політичну систему США. Фон напружених відносин між Путіним і Хілларі Клінтон був одразу ж висвітлений американськими ЗМІ. Трамп широко розглядався як проросійський кандидат, і ФБР розслідувало передбачувані зв'язки між колишнім керівником передвиборної кампанії Дональда Трампа Полом Манафортом, а також Картером Пейджем і проросійськими інтересами[129].

У середині листопада 2016 року, незабаром після обрання Трампа президентом США, Кремль звинуватив Адміністрацію президента Барака Обами в спробі завдати шкоди відносинам США з Росією до такої міри, що нормалізація їх стане неможливою для нової адміністрації Трампа.

У своєму зверненні до російського парламенту, виголошеному 1 грудня 2016 року, президент Росії Путін так сказав про американо-російські відносини: "ми готові співпрацювати з новою американською адміністрацією. Важливо нормалізувати і почати розвивати двосторонні відносини на рівноправній і взаємовигідній основі. Взаємні зусилля Росії і США у вирішенні глобальних і регіональних проблем відповідають інтересам усього світу"[132].

На початку грудня 2016 року Білий дім заявив, що президент Обама наказав спецслужбам переглянути докази російського втручання в президентську кампанію 2016 року; Ерік Шульц, заступник прес-секретаря Білого дому, заперечував, що перевірка, очолювана директором Національної розвідки Джеймсом Клеппером, повинна була бути "спробою оскаржити

результати виборів". Одночасно американська преса опублікувала повідомлення з посиланням на високопоставлених чиновників адміністрації про те, що США спецслужби, зокрема ЦРУ, з "високим ступенем впевненості" прийшли до висновку, що Росія діяла приховано на останніх етапах президентської кампанії, щоб нашкодити шансам Хіллари Клінтон і просунути Дональда Трампа. [135] обраний президент Дональд Трамп відкинув оцінку ЦРУ про те, що Росія стоїть за спробами хакерів схилити кампанію на його користь, як "безглузду"[123].

У середині грудня 2016 року Хіллари Клінтон припустила, що Путін має особисту неприязнь до неї через її критику російських парламентських виборів 2011 року і його думки про те, що вона несе відповідальність за розпалювання антипутінських протестів в Росії, які почалися в грудні 2011 року.

Також у середині грудня президент Обама публічно пообіцяв помститися за російські кібератаки під час президентських виборів у США, щоб послати чіткий сигнал Росії" як покарання, так і стримування; проте преса повідомила, що його варіанти дій були обмежені, причому багато з них були відкинуті як неефективні або надто ризиковані; The New York Times, посилаючись на каталог спроектованих США переворотів в зарубіжних країнах, висловила думку, що "У фальсифікації виборів немає нічого нового, крім технічної витонченості інструментів. Незважаючи на всі обурення, висловлені демократами і республіканцями минулого тижня з приводу дій Росії — за помітним винятком пана Трампа, який відкинув висновки розвідки як політично мотивовані, — варто пам'ятати, що спроби маніпулювати виборами-це добре відточена американська форма мистецтва"[97].

Закон Про національну оборону на 2017 фінансовий рік, підписаний президентом Обамою 23 грудня 2016 року, був розкритикований російським МЗС як чергова спроба "створити проблеми для нової адміністрації Трампа і ускладнити її відносини на міжнародній арені, а також змусити її прийняти антиросійську політику"[143].

Наприкінці 2016 року[144] обраний президент США Дональд Трамп похвалив Путіна за те, що він не вислав американських дипломатів у відповідь на висилку Вашингтоном 35 російських дипломатів, а також інші каральні заходи, прийняті адміністрацією Обами у відповідь на те, що американські офіційні особи охарактеризували як втручання в президентські вибори в США[145].

Невдовзі управління директора Національної розвідки (ODNI) в оцінці "російської діяльності і намірів на недавніх виборах в США" заявило, що російське керівництво віддає перевагу кандидату в президенти Трампу, а не Клінтон, і що Путін особисто наказав провести "кампанію впливу", щоб завдати шкоди шансам Клінтон і "підірвати громадську віру в демократичний процес США"[146].

2.2. Встановлення вектору відносин команди Трампа з РФ

Через тиждень після інавгурації Дональда Трампа 20 Січня 2017 року президент США Дональд Трамп провів 50-хвилинну телефонну розмову з президентом Росії Володимиром Путіним, яка була сприйнята обома урядами як крок до поліпшення відносин між США і Росією; президенти домовилися організувати особисту зустріч на більш пізній термін[83][147].

На початку березня 2017 року американські військові вперше публічно звинуватили Росію в розгортанні крилатої ракети наземного базування (SSC-8[103]), яка, за їхніми словами, порушувала "дух і наміри" договору про ядерні сили середньої дальності (РСМД) 1987 року і представляла загрозу НАТО

25 березня 2017 року США ввели нові санкції проти восьми російських компаній у зв'язку з Законом про нерозповсюдження ядерної зброї в Ірані, Північній Кореї та Сирії (INKSNA)[163].

Удари крилатими ракетами по сирійській авіабазі Шайрат, нанесені США 7 квітня 2017 року у відповідь на хімічну атаку в Хан-Шейхуні[141][153], були засуджені Росією як "акт агресії", заснований на

"сфабрикованому приводі", що істотно погіршило російсько–американські відносини.[133]. Прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв заявив, що атака поставила США в глухий кут на порозі війни з Росією. [101][56] Як Дональд Трамп в квітні, так і російський уряд в травні охарактеризували відносини між країнами як заморожені і не мають ніякого прогресу[102][47]; на початку червня Володимир Путін заявив, що відносини знаходяться на рекордно низькому рівні з моменту закінчення холодної війни.[48] В середині червня 2017 року МЗС Росії підтвердив, що вперше в історії Росія не отримала офіційного привітання від уряду США з нагоди Національного дня Росії, що відзначається в червні[49][144].

В той же місяць адміністрація Трампа відхилила прохання ExxonMobil дозволити їй відновити буріння нафтових свердловин в Росії[160]. А у липні того ж року ExxonMobil подала позов проти уряду США, оскаржуючи висновок про те, що компанія порушила санкції, введені щодо Росії[84].

Вже за місяць Трамп провів неоголошену зустріч в Овальному кабінеті з Міністром закордонних справ Росії Сергієм Лавровим і послом Росії в США Сергієм Кисляком[89]. Під час зустрічі він розкрив строго секретну інформацію, надавши деталі, які могли б бути використані для встановлення джерела інформації та способу її збору, на думку нинішніх і колишніх урядовців[134][100]. хоча розкриття не було незаконним, воно піддалося широкій критиці через можливу небезпеку для джерела[78].

Того ж року під час виступу у Варшаві (Польща) Трамп закликав Росію припинити підтримку "ворожих режимів" в Сирії та Ірані[168]. 7 липня 2017 року, що, мабуть, було ознакою хороших відносин між лідерами обох країн, Трамп зустрівся з Путіним на Гамбурзькому саміті G20 в Німеччині і назвав цю зустріч "чесною"[136].

У середині липня 2017 року МЗС Росії зазначив, що штат посольства США в Москві після висилки дипломатів адміністрацією Обами в грудні 2016 року значно перевищив чисельність співробітників російського посольства у Вашингтоні, і вказав, що російський уряд розглядає можливість відповідної

висилки більше тридцяти п'яти американських дипломатів[53]. 28 липня Росія оголосила про каральні заходи, які були прийняті у відповідь на додаткові кодифіковані санкції проти Москви, прийняті Конгресом за кілька днів до цього, але також послалася на конкретні заходи, введені проти російської дипломатичної місії в США адміністрацією Обами[118]. Росія зажадала, щоб США скоротити дипломатичний і технічний персонал в московському посольстві і його консульствах в Санкт-Петербурзі, Єкатеринбурзі і Владивостоці до чотирьохсот п'ятдесяти п'яти чоловік — стільки ж, скільки російських дипломатів, розміщених в США, - до 1 вересня; російський уряд також призупинить використання комплексу для відступу і складу в Москві, використовуваного США, до серпня[188]. Через два дні Володимир Путін заявив, що прийняв рішення про згортання діяльності США. персонал дипломатичної місії був узятий ним особисто і що 755 співробітників повинні припинити свою роботу в Росії[114][115][57]. Після того, як 2 серпня законопроект про санкції був підписаний Дональдом Трампом, прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв написав, що закон поклав край надіям на поліпшення відносин між США і Росією і означав "тотальну торговельну війну з Росією"[119][55] Закон також піддався критиці з боку Дональда Трампа, підписання яким вказувало на те, що він може відмовитися від застосування деяких положень законодавства, які він вважає неконституційними[157][139].

Вже за місяць Росія року проти обшуку, який, за її словами, американські офіційні особи планували в будівлі російського торгового представництва у Вашингтоні, округ Колумбія, незабаром після того, як США, "в дусі паритету, на який посилаються росіяни", зажадали, щоб Росія закрила два своїх дипломатичних додатки (будівлі) у Вашингтоні і Нью-Йорку, а також своє Генеральне консульство в Сан-Франциско[58]. Міністерство закордонних справ Росії заявило, що інспекція буде "незаконною" і "безпрецедентною агресивною акцією"; воно також зажадало, щоб США "негайно повернули російські дипломатичні об'єкти"[117][140].

У листопаді 2017 року Трамп і Путін взяли участь у зустрічі з Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва в Дананге. Хоча у них не було офіційної зустрічі, вони кілька разів неофіційно розмовляли під час заходу[99].

Наприкінці 2017 року CNN дійшов висновку, що ряд кроків, зроблених адміністрацією Трампа всього за тиждень до Різдва, таких як оголошення Росії "конкуруючою державою" і "ревізіоністською державою" (поряд з Китаєм), введення санкцій щодо Рамзана Кадірова, близького союзника Путіна, рішення надати Україні протитанкову зброю в поєднанні з більш жорсткою лінією Держдепартаменту про діяльність Москви на сході України і звинуваченнями Пентагону в тому, що Росія навмисно порушує угоди про деескалацію в Сирії, висвітили "рішучий поворот від більш теплого клімату"., тісніші відносини співпраці з Росією, до яких закликав президент Дональд Трамп під час своєї передвиборчої кампанії і на початку свого президентства"[81]. У лютому 2018 року, вторячи власній заяві Дональда Трампа, прес-секретар Білого дому Сара Сандерс заявила: "президент Дональд Трамп був жорсткіше по відношенню до Росії в перший рік, ніж Обама за вісім років разом узятих"[137].

Доволі незвичайний[74] неоголошений візит до Вашингтона в кінці січня 2018 року директорів трьох головних російських розвідувальних і силових відомств (ФСБ, СЗР і ГРУ), двоє з яких (Сергій Нарішкін і Ігор Коробов) були включені в санкційний список США,[110] і їх зустрічі з вищими посадовими особами Служби безпеки США викликали політичні суперечки в США. і не викликало ніяких офіційних коментарів в Росії, в той час як це сталося за кілька днів до того, як адміністрація Трампа вирішила не вводити негайно нові санкції щодо Росії в термін, встановлений Законом Про протидію противникам Америки за допомогою санкцій[116].

Авіаційний артилерійський удар США по провладному формуванню на сході Сирії 7 лютого 2018 року, який призвів до масових жертв серед російських громадян і політичного скандалу в Росії, був оголошений ЗМІ "першим смертельним зіткненням між громадянами Росії і США з часів

холодної війни" і "епізодом, який загрожує поглибити напруженість у відносинах з Москвою".

Публічні заяви, зачитані Володимиром Путіним 1 березня 2018 року, за кілька днів до президентських виборів, про прориви в області ракетних технологій, зроблених Росією, були названі чиновниками адміністрації Трампа в значній мірі хвалькуватою неправдою, а також підтвердженням того, що "Росія вже більше десяти років розробляє дестабілізуючі системи озброєнь в пряме порушення своїх договірних зобов'язань"[112]. Міністр оборони Джеймс Меттіс зазначив, що до систем, про які говорив Путін, "ще багато років", і він не бачив, щоб вони змінювали військовий баланс[96]. Тим не менш, інсайдери Білого дому пізніше заявили, що заяви Путіна "дійсно потрапили під шкіру президента Трампа" і змусили Трампа взяти більш різкий тон за лаштунками по відношенню до Володимира Путіна[148].

Невдовзі, дотримуючись рекомендації Ради національної безпеки Сполучених Штатів[93], щоб продемонструвати підтримку США позиції Великобританії щодо інциденту з отруєнням в Солсбері, президент Дональд Трамп наказав вислати шістдесят російських дипломатів і закрити російське консульство в Сіетлі[46]. Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров відповів на одночасну висилку в цілому 140 російських дипломатів 25 країнами, звинувативши уряд США в "шантажі" інших країн[94].

У квітні 2018 року російсько-американські відносини Ще більше загострилися через ракетні удари по об'єктах сирійського уряду після передбачуваної хімічної атаки в Думі 7 квітня[95]. країни зіткнулися дипломатично, і вищі військові чиновники Росії пригрозили завдати удару по військових об'єктах США в разі масованого удару США По Сирії[109]. наприкінці травня в інтерв'ю RT президент Сирії Башар Асад заявив, що прямий військовий конфлікт між російськими військами і США сили в Сирії були відвернені в квітні "мудрістю російського керівництва" і що ракетний удар США По Сирії був би набагато більш масштабним, якби не втручання Росії[60].

В червні того ж року Трамп закликав знову прийняти Росію в G-7, з якої вона була виключена після російської анексії Криму в 2014 році[80].

Публічні заяви Трампа під час його першої офіційної зустрічі з Путіним у Гельсінкі 16 Липня 2018 року викликали критику з боку демократичних членів США. Конгрес і ряд колишніх високопоставлених співробітників розвідки, а також деякі високопоставлені члени Республіканської партії за те, що вони, схоже, встали на бік Путіна, а не прийняли висновки про втручання Росії в президентські вибори 2016 року, опубліковані розвідувальним співтовариством Сполучених Штатів.[169] Сенатор-республіканець Джон Маккейн назвав прес-конференцію "одним з найбільш ганебних виступів американського президента на пам'яті". [91] Преса по всьому світу опублікувала публікації, які, як правило, оцінювали прес-конференцію після двогодинної зустрічі президентів як подію. подія, на якій Трамп "проектував слабкість"[113].

У грудні 2019 року адміністрація Трампа ввела санкції щодо компаній, що беруть участь у будівництві газопроводу "Північний потік-2" з Росії до Німеччини, [159] оскільки США прагнули продавати більше власного зрідженого природного газу (СПГ) європейським державам[225]. міністр фінансів Німеччини Олаф Шольц назвав санкції "серйозним втручанням у внутрішні справи Німеччини та Європи", в той час як представник ЄС розкритикував "введення санкцій проти компаній ЄС, що ведуть законний бізнес". [86] Міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров також розкритикував санкції, заявивши, що США Конгрес "буквально переповнений бажанням зробити все, щоб зруйнувати" американо-російські відносини[162].

У звіті New York Times за червень 2020 року з посиланням на неназвані джерела говорилося, що співробітники американської розвідки із середнім ступенем впевненості оцінили, що російський підрозділ військової розвідки 29155 контролював програму винагороди, виплачуючи бойовикам, пов'язаним з Талібаном, за вбивство іноземних військовослужбовців, включаючи американців, в Афганістані в 2019 році[107]. програма винагороди, як

повідомляється, призвела до загибелі "декількох" американських військовослужбовців. солдати, [150] але вище керівництво Пентагону заявило, що російська програма щедрості не була підтверджена.[161] таліби і Росія заперечували існування програми щедрості. Президент Дональд Трамп і його помічники заперечували, що він був проінформований про розвідданих. Директор Національної розвідки Джон Реткліфф заявив, що Трамп не отримував брифінгу за програмою Баунті. Прес-секретар Білого дому Кейлі Макінані сказала те ж саме. Міністр оборони Марк Еспер сказав, що генерал Кеннет Маккензі, командувач центральним командуванням США, і генерал Скотт Міллер, вище керівництво США. військовий командувач в Афганістані не вважав "повідомлення надійними, оскільки вони копалися в них"[161]. Маккензі сказав, що він не знайшов "причинно-наслідкового зв'язку" між оголошеними нагородами та фактичними смертями американських військових, але сказав, що відсутність доказів "часто вірно в розвідці на полі бою"[161].

Після повідомлень ЗМІ про участь талібів у передбачуваній російській програмі щедрості, комітет зі збройних сил Палати представників США переважною більшістю голосів проголосував за поправку, що обмежує здатність президента Трампа вивести американські війська з Афганістану[88].

Пізніше через декілька місяців бомбардувальники ВПС США В - 52 здійснили пробну атаку на Калінінград, Російський ексклав, заблокований між країнами НАТО. Імітація нальоту на Калінінградську область стала випробувальним випадком знищення російських систем ППО, розташованих в регіоні[62].

2.3. Особливості відносин Путін-Трамп

Президент Дональд Трамп зробив як проросійські, так і антиросійські заяви щодо Криму, [150] Сирії, [151] України, [122] Північної Кореї, [85] Венесуели, втручання у вибори, [152] отруєння Скрипаля, [153] і буріння

нафтових свердловин в Росії[67]. Протягом усього його перебування на посаді президента були висловлені постійні теорії змови щодо передбачуваної змови між передвиборчою командою Дональда Трампа і російським урядом[68].

У досє Стіла стверджувалося, що росіяни володіли компроматом на Трампа, який міг бути використаний для його шантажу, і що Кремль пообіцяв йому, що компромат не буде використовуватися до тих пір, поки він продовжить свою співпрацю з ними[167]. Дії Трампа на саміті в Гельсінкі в 2018 році "привели багатьох до висновку, що звіт Стіла був більш точним, ніж ні.... Трамп став на бік росіян у зв'язку з оцінкою розвідувального співтовариства США про те, що Москва провела тотальну атаку на вибори 2016 року... Спільна прес-конференція,.. серед деяких зміцнилися побоювання, що Трамп був у кишені Путіна і викликав двопартійну реакцію"[66].

На спільній прес-конференції, коли його прямо запитали на цю тему, Путін заперечував, що у нього є які-небудь компромати на Трампа. Незважаючи на те, що Трамп, як повідомляється, отримав "подарунок від Путіна" у вихідні дні конкурсу, Путін стверджував, що "він навіть не знав, що Трамп був у Росії на конкурсі Міс Всесвіт в 2013 році, коли, згідно з досє Стіла, відео Трампа було таємно записано, щоб шантажувати його"[97].

У відповідь на дії Трампа на саміті сенатор Чак Шумер (D-N. Y.) виступив у Сенаті: "Мільйони американців продовжуватимуть дивуватися, чи є єдиним можливим поясненням цієї небезпечної та незрозумілої поведінки можливість-дуже реальна можливість-того, що президент Путін володіє шкідливою інформацією про президента Трампа"[71].

Кілька оперативників і юристів в розвідувальному співтоваристві США різко відреагували на виступ Трампа на саміті. Вони описали це як "підпорядкування Путіну" і "гарячий захист російської військової та кібератаки по всьому світу, а також порушення нею міжнародного права в Україні", яке вони розцінили як "шкідливе для інтересів США". Вони також припустили, що він був або "російським активом", або "корисним ідіотом" для

Путіна, [145] і що він виглядав як "маріонетка Путіна"[146]. Колишній директор Національної розвідки Джеймс Клеппер задався питанням, чи є у росіян щось на Трампа", [77] і колишній директор ЦРУ Джон О. Бреннан, який звинуватив Трампа у "зраді", написав у Твіттері: "Він повністю в кишені Путіна"[138].

Колишній виконуючий обов'язки директора ЦРУ Майкл Морелл в січні 2019 року назвав Трампа "мимовільним агентом Російської Федерації", а колишній директор ЦРУ Майкл В. Хейден сказав, що Трамп був "корисним дурнем", яким "маніпулює Москва".[69] Спікер Палати представників Ненсі Пелосі засумнівалася в лояльності Трампа, коли запитала його: "чому всі шляхи ведуть до Путіна?"[71].

Ізраїльський новинний сайт Ynet 12 січня 2017 року Ізраїльський новинний сайт Ynet повідомив, що розвідка США порадила ізраїльським розвідникам бути обережними в обміні інформацією з новою адміністрацією Трампа до тих пір, поки можливість російського впливу на Трампа, запропонована в доповіді Стіла, не буде повністю досліджена[70].

ВІДНОСИНИ США ТА РФ ПРИ БАЙДЕНІ

3.1. Значення приходу Адміністрації Джо Байдена для Росії

У жовтні 2020 року колишній британський дипломат Найджел Гулд-Девіс стверджував, що Росія буде центральним пріоритетом майбутньої адміністрації Байдена, оскільки "жодна інша країна не загрожує більш широкого спектру американських інтересів і цінностей, зовнішніх і внутрішніх, і жодна інша країна не була джерелом більше внутрішніх протиріч і суперечливою політики за останні чотири роки"[126].

Після арешту російського опозиціонера Олексія Навального у Джейка Саллівана, який повинен був стати радником президента Джо Байдена з національної безпеки після інавгурації, написав: "Пан Навальний повинен бути негайно звільнений, а винні в обурливому нападі на його життя повинні бути притягнуті до відповідальності. Нападки Кремля на пана Навального - це не просто порушення прав людини, а й образа російського народу, який хоче, щоб його голос був почутий"[90].

У день інавгурації Джо Байдена Росія закликала нову адміністрацію США зайняти "більш конструктивний" підхід в переговорах про продовження дії Нового договору СНО 2010 року, при цьому МЗС Росії звинуватив адміністрацію Трампа в "навмисному і навмисному" демонтажі міжнародних угод про контроль над озброєннями і послався на її "контрпродуктивний і відверто агресивний" підхід в переговорах[127].

У перші місяці правління адміністрації Байдена американські офіційні особи заявили, що адміністрація прийме рішучу відповідь на цілий ряд згубних дій Росії в координації з союзниками і партнерами США, прагнучи до співпраці в областях, які, на думку адміністрації, знаходяться в США.

У березні 2021 року адміністрація опублікувала тимчасове стратегічне керівництво з національної безпеки, в якому говорилося, що Росія "сповнена рішучості посилити свій глобальний вплив і грати руйнівну роль на світовій

арені." Проте в проміжному керівництві Китай, а не Росія, згадувався як "єдиний конкурент, потенційно здатний створити стійкий виклик стабільній і відкритій міжнародній системі"[166].

У квітні 2021 року президент Байден оголосив офіційний надзвичайний стан в країні у відповідь на "шкідливу зовнішню діяльність" російського уряду, яка "являє собою незвичайну і надзвичайну загрозу національній безпеці, зовнішній політиці та економіці Сполучених Штатів". Адміністрація також заявила, що Сполучені Штати "бажають, щоб відносини з Росією були стабільними і передбачуваними. Ми не думаємо, що нам потрібно продовжувати рухатися по негативній траєкторії"[164].

У перший повний день перебування президента Байдена на своєму посту Білий дім підтвердив, що адміністрація погодиться на п'ятирічне продовження Нового договору про СНО з Росією без подальших переговорів.

У той же час президент Байден доручив СК дати "повну оцінку" чотирьом питанням у відносинах США і Росії:[10]

- 1) кібератака SolarWinds на урядові установи та приватні компанії США, виявлена в кінці 2020 року;
- 2) Втручання Росії в президентські вибори в США в 2020 році;
- 3) напад із застосуванням нервово-паралітичної речовини (хімічної зброї) в серпні 2020 року на російського опозиціонера Олексія Навального;
- 4) Російські виплати або "нагороди" силам, пов'язаним з талібами, за напади на збройні сили США і їх союзників.

Невдовзі після того президент Байден провів телефонну розмову з президентом Путіним[125]. За даними Білого дому, лідери двох країн обговорили вищевказані питання, а також підтримку США суверенітету України. Президент Байден "ясно дав зрозуміти, що Сполучені Штати будуть твердо діяти на захист своїх національних інтересів у відповідь на дії Росії, які завдають шкоди нам або нашим союзникам". На додаток до продовження Нового СНО президенти домовилися "обговорити особливості стратегічної

стабільності з цілого ряду питань контролю над озброєннями і виникаючих питань безпеки" і "підтримувати прозору і послідовну комунікацію в майбутньому"[125].

У російській версії телефонної розмови були порушені додаткові питання, включаючи потенціал співпраці з пандемії COVID - 19 і торгово-економічних питань. У ньому говорилося, що президент Байден і президент Путін обговорили вихід США з Договору з відкритого неба, збереження Спільного всеосяжного плану дій (іранська ядерна угода) і пропозицію Росії скликати саміт постійних членів Ради Безпеки ООН[111].

Адміністрація Байдена назвала Російський трубопровід "Північний потік-2" "поганою угодою". 22 лютого 2021 року адміністрація ідентифікувала російське трубоукладальне судно і його власника, які раніше піддавалися санкціям, пов'язаним з будівництвом трубопроводу, а також санкціям відповідно до Закону Про захист енергетичної безпеки Європи від 2019 року з внесеними в нього поправками. крім того, адміністрація надала Конгресу список з більш ніж 15 організацій, які призупинили свою роботу, пов'язану з "Північним потоком-2". Держдепартамент вказав, що оцінка інших потенційних санкцій буде продовжена в консультації з європейськими партнерами. Деякі члени конгресу закликали адміністрацію ввести додаткові санкції, щоб перешкодити Росії завершити будівництво газопроводу[131].

На початку березня адміністрація Байдена заявила,[87] що російські урядові агенти несуть відповідальність за напад із застосуванням нервово-паралітичної речовини на російського опозиціонера Олексія Навального. Держдепартамент назвав цей напад "спробою вбивства" і визначив, що Росія застосувала хімічну зброю в порушення Конвенції з хімічної зброї. Білий дім заявив, що СК "з" високим ступенем впевненості "оцінює, що співробітники" ФСБ Росії були відповідальні за напад. Адміністрація оголосила про санкції у відповідь, а також про подальший арешт і тюремне ув'язнення Навального, у координації з ЄС. Держсекретар Блінкен заявив, що Сполучені Штати разом з ЄС та іншими країнами прагнуть "послати чіткий сигнал про те, що

застосування Росією хімічної зброї і порушення прав людини мають серйозні наслідки"[87].

У квітні 2021 року адміністрація Байдена ввела нові санкції щодо Росії або російських осіб за втручання у вибори в США в 2020 році, так звану кібератаку SolarWinds та іншу шкідливу іноземну діяльність. Що стосується передбачуваних російських "щедрот" талібам, то адміністрація заявила, що реагує на повідомлення по непублічних каналах, враховуючи делікатність цього питання[165].

17 березня 2021 року міністерство закордонних справ Росії оголосило, що Росія відкликала свого посла в США Анатолія Антонова для "консультацій", що було охарактеризовано прес-секретарем міністерства як безпрецедентний крок для посла Росії в США[52]. Відгук стався після того, як президент США Джо Байден в інтерв'ю ABC News підтвердив, що він вважає російського президента "вбивцею" і сказав, що Путін "заплатить ціну" за втручання в американські вибори 2020 року. вибори, втручання в які було підтверджено розсекреченим звітом ДНР, опублікованим днем раніше[128]. Держдепартамент прокоментував відкликання, заявивши, що, хоча США будуть працювати з Росією для просування інтересів США, вони "зможуть притягнути Росію до відповідальності за будь-які свої зловмисні дії"[82].

15 квітня США оголосили про висилку 10 російських дипломатів і ввели санкції щодо шести російських технологічних компаній, а також 32 інших фізичних і юридичних осіб. Нові санкції також торкнулися рублевого суверенного боргу. Тим не менш, економічні покарання були оцінені спостерігачами як "швидше гавкіт, ніж укус" і, ймовірно, будуть "в значній мірі символічними", причому рубль навіть відскочив по відношенню до долара на новинах. Байден прокоментував, що Сполучені Штати "могли б піти далі" з санкціями, але на даний момент він вибрав більш м'яку форму санкцій щодо суверенного боргу, тому що хотів уникнути "циклу ескалації і конфлікту". [108] Росія відповіла наступного дня, виславши 10 американських дипломатів і запропонувавши послу США повернутися додому для консультацій[131].

3.2. Відношення Байдена до Росії

Оскільки на нещодавніх виборах американці віддали більшість своїх голосів за супротивника Трампа Байдена – президенту Путіну є про що турбуватися. Чимало чуток ходило[124] стосовно того, що Адміністрація Байдена, швидше за все, займе більш жорстку позицію щодо нестримної російської агресії, ніж його попередник-республіканець. Більшість експертів схиляється до думки, що Байден здійснить ряд жорстких заходів[29] з обмеження російських зусиль з маніпулювання політикою США і виборами на Заході, введе санкції, щоб не стимулювати російську участь у Східній Європі і на Близькому Сході, і відновить союзи Америки з ЄС і НАТО, щоб виступити єдиним фронтом проти Кремля[95].

Американський електорат вірить, що зовнішньополітичний підхід Байдена корениться у вірі в американське лідерство, винятковість і центральну роль у світовому порядку. А його риторика часто підкреслює прагнення просувати ліберальну демократію по всьому світу, підтримувати дружні відносини з наднаціональними інститутами і зміцнювати союзи з союзниками США. Критично важливо, що, на відміну від президента Трампа, Байден сподівається відновити очолюваний США світовий порядок, через який його адміністрація впливатиме на глобальні справи[100]. Його ліберальний інтернаціоналізм йде рука об руку з його презирством до авторитарної політики Росії і її спробам робити дедалі більшу кількість провокацій.

Байден дійсно відкрито висловлювався про своє несхвалення російської автократії і корупції: він зневажливо відгукувався про Кремль, називав Путіна "диктатором"[126] і зміцнював зв'язки з Україною після вторгнення Росії в Крим і Донбас в 2014 році. У 2011 році відразу Байдена до неліберальних практик Путіна висловилося в його заяві про те, що він не повинен балотуватися на третій термін, і, нарешті, досягло кульмінації, коли він нібито сказав Путіну: "я дивлюся вам в очі і не думаю, що у вас є душа"[119].

Як президент, експерти припускають, що Байден введе жорсткіші санкції проти Москви, ніж його попередник-республіканець: він вже закликав адміністрацію Трампа продовжити санкції в 2017 році і відіграв значну роль у переконанні європейських країн ввести їх після вторгнення на схід України. Насправді очевидна перемога демократів в 2020 році опустила Російський рубль до безпрецедентних мінімумів, оскільки ринки очікують введення Байденем нових санкцій[118].

Більш того, видається ймовірним, що адміністрація Байдена – в дусі багатостороннього партнерства із західними демократіями – створить оновлений західний антиросійський фронт з союзниками США (особливо ЄС), які також все більше стурбовані спробами Кремля саботувати західну демократію і її участю в проксі-війнах.

Нарешті, Байден часто висловлювався на користь НАТО, і він може зміцнити військовий альянс в спробі продемонструвати стратегічну перевагу проти Путіна. Фактично і США, і ЄС послідовно додають нові держави-члени в НАТО і останнім часом розширили як розміри, так і масштаби військових навчань НАТО в сусідніх з Росією країнах, на які Росія відповіла частими – і безрозсудними-переслідуваннями, зломом і шпигунством літаків і кораблів НАТО і США[98].

Байден, швидше за все, міг би зіграти у відповідь ГРУ Росії на свою користь, лобіюючи вступ прозахідних урядів в НАТО-особливо України і Грузії, проти яких Росія завжди виступала. Він також, ймовірно, буде проводити більше військових ігор у Східній Польщі, Прибалтиці та Чорноморському регіоні і розминати свої м'язи прямо перед кордонами Росії.

Таким чином, відносини між Вашингтоном і Москвою стануть ще більш ворожими і холодними, ніж в епоху Трампа[161].

Зі свого боку, Росія провела агресивну кампанію з очорнення кандидата від Демократичної партії і розширення партійних розбіжностей в політиці США за допомогою соціальних мереж і пропаганди, що говорить про те, що

Кремль також очікує зростання ворожості і непорозумінь з боку Америки Байдена.

Хоча Демократична партія в даний час може похвалитися більшістю в Конгресі і Обраним демократичним президентом, контроль над Сенатом висить на волосині, маючи рівно 48 місць[3] по обидві сторони проходу.

Якщо республіканцям вдасться утримати контроль над Сенатом ще чотири роки, вони можуть продовжити свою стратегію "око за око" і традицію флібустерства законопроектів демократів, включаючи зовнішню політику проти Росії.

Важливо відзначити, що Республіканська партія має глибоко амбівалентні відносини з Росією, і у Білого дому Байдена є причини турбуватися про те, що республіканці виступають проти сильного відплати проти Путіна. Насправді, в порівнянні з Демократичною партією адміністрація Трампа часто здавалася прихильницею розвитку дружніх переговорів з Москвою, і Трамп навіть став на бік Росії після того, як Путін спростував заяви про російське втручання в американські вибори 2016 року, незважаючи на докази зворотного[123].

Республіканці також набагато менш голосно, ніж Байден, висловлювалися про зусилля Путіна по демонтажу очолюваного США світового порядку; в цьому відношенні Трамп дотримується аналогічної точки зору, як і його Російський ворог. Фактично, висловлюючи своє презирство до НАТО, Трамп зайшов так далеко, що заявив, що Росія буде найкращим союзником у боротьбі з тероризмом.

Більш того, республіканці швидко підривають американо-російський світ по боротьбі з поширенням ядерної зброї. Трамп вийшов з Договору про ядерні сили середньої дальності в 2019 році, перш ніж оголосити цього року, що він перегляне вступ Америки до Договору про відкрите небо. Новий договір про скорочення стратегічних озброєнь між Росією і США, підписаний Обамою в 2010 році, також закінчився в лютому 2021 року[1][2]. І хоча Росія

заявила про свою готовність продовжити його, Республіканці цього не зробили.

Хоча питання про відновлення ядерного миру є на вершині порядку денного Байдена в галузі безпеки, здається малоімовірним, що Республіканська партія стала б на його бік, і вони могли б використовувати свою більшість у Сенаті як політичний важіль проти нього.

Однак Білий дім Трампа і конгрес Трампа часто виявлялися не в ногу один з одним, коли мова заходила про Росію. Іронія полягає в тому, що, незважаючи на відкритість Трампа Росії і його передбачуване захоплення Володимиром Путіним, його адміністрація часто вводила ряд санкцій проти Росії у відповідь на кібератаки, втручання у вибори і збройне насильство на Україні. Трамп також схвалив відправку в Україну найбільшого з початку кримської кризи конвою летальної зброї, і він працював над тим, щоб як підірвати розширення російських газопроводів в Європі, так і зміцнити деяких європейських сусідів Росії за рахунок продажу зброї[36].

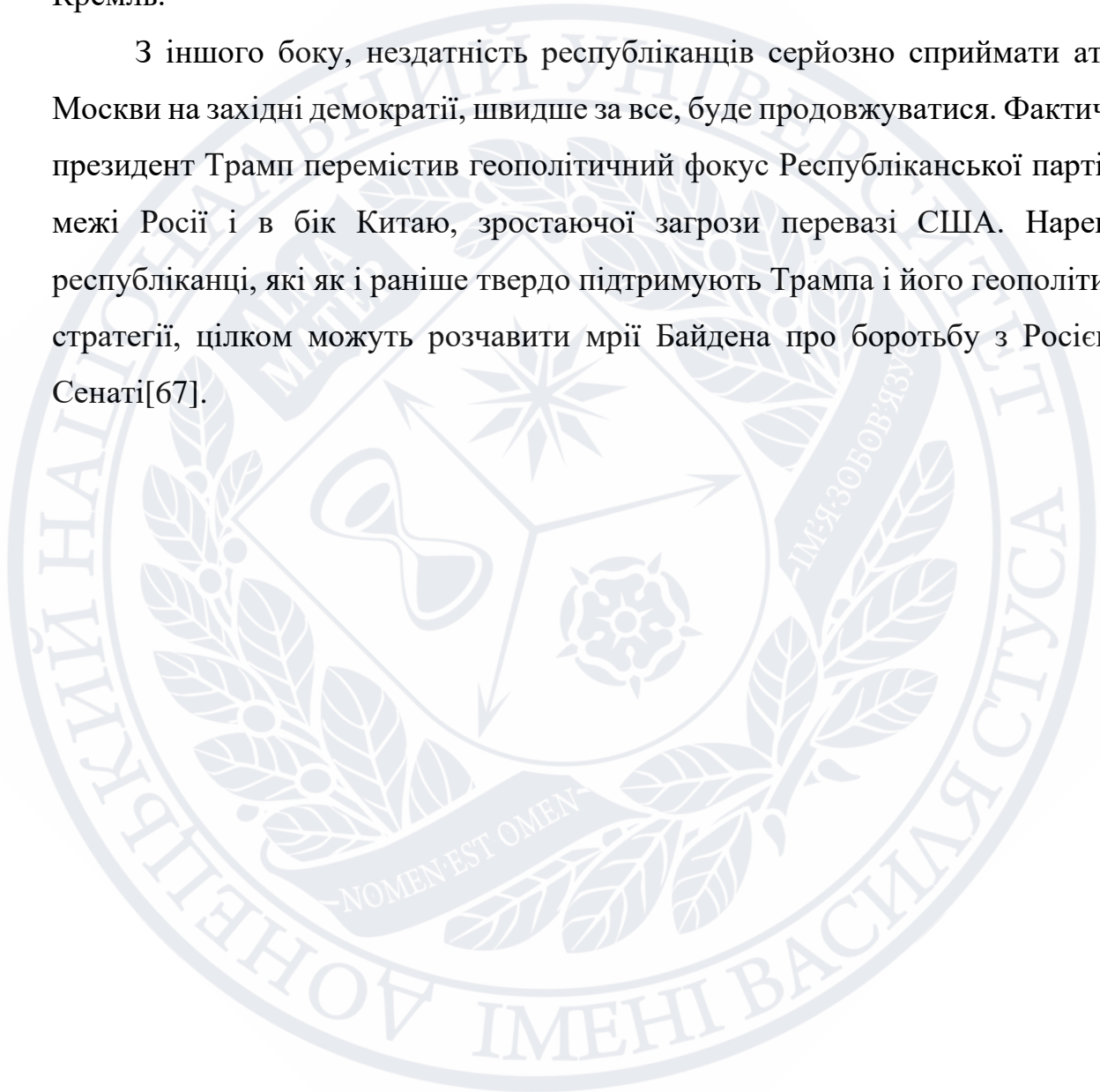
В цілому позиція Республіканської партії щодо Росії була глибоко – і бентежно-суперечливою: хоча Трамп стверджував, що "ніхто ніколи не був жорсткішим до Росії", ніж він, протягом останніх чотирьох років Кремль в кінцевому рахунку використовував явне небажання республіканців протистояти Путіну і представити сильну позицію щодо Росії. Зрештою, з 2016 року росіяни могли втручатися в справи Афганістану, Сирії, Лівії і через Балтійське море, не побоюючись відповідних дій США, і вони, ймовірно, будуть продовжувати це робити, якщо Байден не займе більш жорстку позицію.

Таким чином, якщо б Республіканська партія зберегла свій контроль над Сенатом США, вони могли б лобіювати проти відкрито ворожого і холодного підходу Байдена до Росії і зупинити напористу поведінку Путіна[81].

На закінчення слід зазначити, що подальше погіршення американо-російських відносин очікувалося незалежно від того, чи зберегли б республіканці свою більшість в Сенаті. З одного боку, зовнішньополітичний

порядок Байдена включає в себе жорсткі санкції і розширення НАТО[66] проти авторитарного правління, в тому числі Росії. Рухомий переконанням, що Путін атакує саму основу західної демократії і структуру міжнародного ліберального порядку, Байден, швидше за все, зосередить на відновленні лідерства США на світовій арені і протидії авторитарним урядам, таким як Кремль.

З іншого боку, нездатність республіканців серйозно сприймати атаки Москви на західні демократії, швидше за все, буде продовжуватися. Фактично, президент Трамп перемістив геополітичний фокус Республіканської партії за межі Росії і в бік Китаю, зростаючої загрози перевазі США. Нарешті, республіканці, які як і раніше твердо підтримують Трампа і його геополітичні стратегії, цілком можуть розчавити мрії Байдена про боротьбу з Росією в Сенаті[67].

ВИСНОВКИ

Відносини між США та Росією – як в сучасних умовах, так і за радянських часів – одна з ключових граней сучасної геополітики. Протягом приблизно 45-ти років після закінчення Другої Світової війни запеклий конфлікт між ідеологічними світоглядами капіалістичних США та комуністичного СРСР визначав основне напруження міжнародної системи[24]. Незважаючи на те, що «холодна війна» закінчилася три десятиріччя тому, її спадщина, особливо у формуванні напруженості відносин між колишніми блоками, й досі має істотне значення на геополітичній арені.

З приходом до влади президента Росії Володимира Путіна протягом 20 років напруженість між Росією і Сполученими Штатами значно зросла. Традиційно зовнішньополітичні пріоритети Росії фокусувалися на пострадянському регіоні і заході, включаючи гарні відносини з Китаєм та їх напруженість – з Європою. Для Америки ж важливим було активне просування своєї політики та бачення світоустрою не тільки на території Європи, а й на території Близького Сходу, де Російська Федерація також мала свої певні інтереси[43].

Сьогодні Америка зосередила свою увагу на максимальному висвітленні Росії як ворога з яким бореться американська влада на користь всього світу. Зі своєї сторони РФ не поступається своєю пропагандистською програмою у просуванні “своєї правди” на бачення ситуації що склалася.

Причини напруженості у відносинах між США та Росією (за американською повісткою) включають в собі: застосування Росією сили проти своїх сусідів, зокрема України; кібератаки та операції впливу, включаючи втручання у вибори в США; цілеспрямовані атаки на політичних опонентів; і участь у численних конфліктах по всьому світу.

Росія ж робить акцент на: постійних “непідтверджених” звинуваченнях у протиправних діях, зокрема втручанні в американські вибори та військовій присутності на Донбасі; активній підтримці іноземних спецагентів, типу

О.Навального, звинувачення в активному втручанні США у внутрішні справи РФ; та агресивному розширенні НАТО на Схід.

Адміністрація Байдена, швидше за все, займе більш жорстку позицію щодо російської агресії, ніж його попередник-республіканець. Більшість експертів схиляється до думки, що Байден вже невдовзі здійснить ряд відповідних заходів[10][29] з обмеження російського впливу на внутрішню політику США, а також впровадить нові санкції, які б несли собою більш вагомні наслідки для Російської економіки.

На сьогоднішній момент відносини між РФ та США можна охарактеризувати більш як: “розмахування зброєю”. Як США та і Росія випробовують, можна навіть сказати, провокують один одного на готовність відповісти більш рішучими діями на ті чи інші провокації. Путін як і раніше випробовує нового президента США, перекидаючи шалену кількість військової техніки до кордонів з Україною[42] та висилаючи дипломатів з Америки[96], тим самим аналізуючи його поведінку на подібні вихідки. А тільки по обраному президенту США Джо Байдену як ніколи потрібно продемонструвати РФ свою готовність до протистояння та приділити більшу увагу ситуації на Сході України[42].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

ДЖЕРЕЛА

Міждержавні угоди

1. Договор между Российской Федерацией и Соединенными Штатами Америки о мерах по дальнейшему сокращению и ограничению стратегических наступательных вооружений 08.04.2010

<http://www.kremlin.ru/supplement/512>

2. Договор СНВ-III Бюро по контролю над вооружениями, верификации и соблюдению соглашений 2021

<https://www.state.gov/translations/russian/договор-снв-iii-2/>

3. United States Relations with Russia: After the Cold War Chronology, Office of the Historian, Washington, DC 2001-2009

<https://2001-2009.state.gov/r/pa/ho/pubs/fs/85962.htm>

4. U.S.Department of State U.S. Relations With Russia, 22.07. 2020

<https://www.state.gov/u-s-relations-with-russia/>

Виконавчі документи національного рівня

5. Концепция внешней политики (утверждена Президентом Российской Федерации В.В. Путиным 30 ноября 2016 г.).

<https://usacanada.jes.su/s032120680006296-9-1/>

6. Указ Президента Российской Федерации от 03.10.2016 № 511 О приостановлении Российской Федерацией действия Соглашения между Правительством Российской Федерации и Правительством США

<http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201610030004>

7. Affairs, Chicago Council on Global (November 4, 2016). US and Russia: Insecurity and Mistrust Shape Mutual Perceptions | Chicago Council on Global Affairs. www.thechicagocouncil.org.

8. National Security Strategy of the United States of America, December 2017
<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

9. New START Treaty Mythbusters Fact Sheet, February 3, 2021
<https://www.state.gov/new-start-treaty-mythbusters/>

10. On the Extension of the New START Treaty with the Russian Federation Press Statement Antony J. Blinken, Secretary of State. February 3, 2021
<https://www.state.gov/on-the-extension-of-the-new-start-treaty-with-the-russian-federation/>

11. US-Russia relations Reaching the point of no return? European Parliament
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628230/EPRS_BRI\(2018\)628230_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628230/EPRS_BRI(2018)628230_EN.pdf)

12. U.S. Department of State, U.S. Purchase of Needed Supplies from Russia, April 1, 2020 <https://ge.usembassy.gov/u-s-purchase-of-needed-supplies-from-russia-april-1/>

13. U.S. Purchase of Needed Supplies From Russia Morgan Ortagus, Department Spokesperson 2017-2021
<https://2017-2021.state.gov/u-s-purchase-of-needed-supplies-from-russia/index.html>

ЛИТЕРАТУРА

14. Батюк В. Механизмы Российско-Американского партнерства, 2010
<https://interaffairs.ru/jauthor/material/254>
15. Бажуков В. И. Россия и нато: партнерство или противостояние? Москва, 2017 <https://cyberleninka.ru/article/n/rossiya-i-nato-partnerstvo-ili-protivostoyanie>
16. Бобров А. К. Сравнительный анализ внешнеполитических стратегий России и США (2016–2019 гг.) в контексте дискуссий о «новой холодной войне» Московский государственный институт международных отношений (университет) Российская Федерация, Москва 2019 стр. 37-59
<https://usacanada.jes.su/s032120680006296-9-1/>
17. Богуславская Ю. К. Возвращение к основам? НАТО и Россия в новой стратегической обстановке, 2016
<https://cyberleninka.ru/article/n/vozvrashchenie-k-osnovam-nato-i-rossiya-v-novoy-strategicheskoy-obstanovke>
18. Бубнова Н. И. Российско-американские отношения в сфере контроля над вооружениями: выйти из клинча, 2017
<https://cyberleninka.ru/article/n/rossiysko-amerikanskije-otnosheniya-v-sfere-kontrolya-nad-vooruzheniyami-vyyti-iz-klince>
19. Троицкий М., Российско-американские отношения на постсоветском пространстве. Как преодолеть игру с нулевой суммой? МГИМО 2011
<https://mgimo.ru/upload/iblock/4f3/4f33df97110c4a68dc3855ef1abeb900.pdf>
20. Юргенса И.Ю., Дынкина А.А., Арбатова А.Г. Москва. Отношения Россия–США: К новой повестке дня Под общей редакцией Экон-Информ 2009
<http://www.insor-russia.ru/files/russia-usa.pdf>

21. Румер Е., Тренин Д., Вайс А. 2018. Саммит Трамп-Путин: появится ли у российско-американских отношений «защитное ограждение». Московский Центр Карнеги, 2018 <https://carnegie.ru/2018/07/12/ru-pub-76807>
22. Трунов Ф. О. Военно-политическое измерение современного кризисного состояния отношений Запада и РФ, Москва, 2018
<https://cyberleninka.ru/article/n/voenno-politicheskoe-izmerenie-sovremennogo-krizisnogo-sostoyaniya-otnosheniy-zapada-i-rf>
23. Тренин Д.М. 2018. Россия и США находятся в состоянии гибридной войны. Московский Центра Карнегиб, 2018
<https://carnegie.ru/2018/09/27/ru-pub-77361>
24. Тренин Д.М., 2019. Стратегическая стабильность в условиях смены миропорядка. Московский Центра Карнеги, 2019
https://carnegie.ru/2019/03/13/ru-pub-78525#_edn2
25. Фененко А. 2016. Хуже, чем в Холодную войну: конфликтный потенциал российско-американских отношений. Россия в глобальной политике – 2016 – 7 марта. <https://globalaffairs.ru/number/Khuzhe-chem-v-kholodnuyu-voinu-18028>
26. Andrei Tsygankov US–Russia Relations in the Post-Western World, 2013
https://www.researchgate.net/profile/Andrei_Tsygankov/publication/283552505_US-Russia_Relations_in_the_Post-Western_World/links/568a268508ae1975839d1911/US-Russia-Relations-in-the-Post-Western-World.pdf

27. Eugene Rumer, Richard Sokolovsky Thirty Years of U.S. Policy Toward Russia: Can the Vicious Circle Be Broken? 2019
<https://carnegieendowment.org/2019/06/20/thirty-years-of-u.s.-policy-toward-russia-can-vicious-circle-be-broken-pub-79323>

28. Jeffrey Mankoff U.S.-Russian relations. The path ahead after the crisis, 2014
https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/usrussia_pp22j_mankoff.pdf

29. US-Russian Relations in a Post-Cold War World: A Strategic Vision: Mapping a Future for US-Russian Relations, Miga Purev-Ochir and Joe Biden Harvard International Review, Vol. 36, No. 3, pp. 72-76, 2015
<https://www.jstor.org/stable/43649299?seq=1>

30. William J. Burns How the U.S.-Russian Relationship Went Bad, ATLANTIC, 2019
<https://carnegieendowment.org/2019/03/08/how-u.s.-russian-relationship-went-bad-pub-78543>

31. Jennifer Llewellyn, Steve Thompson, Alpha History US-Russia Relations Since The Cold War, 2020
<https://alphahistory.com/coldwar/us-russia-relations-since-cold-war/>

МАТЕРІАЛИ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

32. Американским дипломатам закрыли дачный сезон Kommersant, 28.07.2017
<https://www.kommersant.ru/doc/3370977?stamp=637553961838964130>

33. Визит Нарышкина касается национальных интересов США, Gazeta.ru, 2.02.2018 https://www.gazeta.ru/politics/2018/02/02_a_11634157.shtml

34. Владимир Путин ответил на вопросы журналистов: Глава государства ответил на вопросы российских журналистов по завершении саммита БРИКС. kremlin.ru, 16.10.2016 <http://kremlin.ru/events/president/news/53103>

35. Россия пригрозила США отказаться от своего предложения по ядерному оружию 22.10.2020 <https://lenta.ru/news/2020/10/22/otkaz/>

36. Миллер Е. Холодная война заставит США и Россию объединиться? 6.09.2020
<https://112.ua/mnenie/holodnaya-voyna-zastavit-ssha-i-rossiyu-obedinitsya-537957.html>

37. Путин предложил США перезагрузку кибербезопасности 25.09.2020
<https://korrespondent.net/world/4277739-putyn-predlozhyl-ssha-perezahruzku-kyberbezopasnosty>

38. Путин заинтересован в реанимации отношений с США
Полина Рутковская 23.10.2020
https://www.gazeta.ru/politics/news/2020/10/23/n_15119647.shtml

39. Россия не согласится на дополнительные требования США для продления СНВ-3
Дарья Тарасенко 22.10.2020
<https://www.gazeta.ru/army/news/2020/10/22/15118957.shtml>

40. Российско-американские отношения Министерство Иностранных Дел Российской Федерации, 2021
<https://www.mid.ru/rossijsko-amerikanskie-otnosenia>

41. Кремль: на алтаре внутренней политики США всегда есть место для ненависти к РФ Ева Краснова 22.10.2020
https://www.gazeta.ru/politics/news/2020/10/22/n_15119305.shtml

42. Концентрація військ Росії на кордоні зараз і у 2014 році: Турчинов порівняв ситуації, Радіо Свобода 17.04.2021 <https://www.radiosvoboda.org/a/news-turchynov-viyska-rosii/31208886.html>

43. Россия нацелила "Калибры" на базы США в Сирии: Вооруженные силы РФ скрытно приведены в полную боеготовность Nezavisimaya Gazeta, 11.04.2018
https://www.ng.ru/world/2018-04-11/1_7209_calibrs.html

44. США намерены развернуть ядерное оружие – СМИ Корреспондент.net, 29.10.2020 <https://korrespondent.net/world/4279139-ssha-namereny-razvernut-yadernoe-oruzhye-smi>

45. США сообщили России о намерении разместить ракеты в АТР Дарья Тарасенко 17.10.2020
<https://www.gazeta.ru/army/news/2020/10/17/15093535.shtml>

46. США высылают из страны 60 российских дипломатов TASS, 26.03.2018
<https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/5066974>

47. Отношения России и США застыли не только в сфере политики, считает Ушаков RIA Novosti, 31.05.2017
<https://ria.ru/politics/20170531/1495484425.html>

48. Путин назвал отношения России и США худшими со времен холодной войны RIA Novosti, 2.06.2017 <https://ria.ru/world/20170602/1495666348.html>

49. США впервые не направили в посольство РФ поздравление с Днем России Rossiyskaya Gazeta, June 13, 2017 <https://rg.ru/2017/06/13/ssha-vpervye-ne-nappravili-v-posolstvo-rf-pozdravlenie-s-dnem-rossii.html>

50. Захарова: США не передавали официального поздравления с Днем России Vedomosti, 06.15.2017 <https://www.vedomosti.ru/politics/news/2017/06/15/694544-ssha-ne-peredavali-pozdravleniya>

51. Захарова: Москва так и не получила от Вашингтона поздравление с Днем России TASS, 06. 15. 2017 <https://tass.ru/politika/4337950>

52. Захарова "не припомнит", чтобы посла РФ в США раньше приглашали в Москву на консультации". TASS (in Russian). March 17, 2021. Retrieved March 18, 2021 <https://tass.ru/politika/10930299>

53. Заявление Министерства иностранных дел Российской Федерации Russian Foreign Ministry, 28.07.2017 https://www.mid.ru/ru/press_service/spokesman/official_statement/-/asset_publisher/t2GCdmD8RNIr/content/id/2824435

54. Лавров обвинил США в колоссальном шантаже европейских стран Rossiyskaya Gazeta, 27.03.2018 <https://rg.ru/2018/03/27/lavrov-obvinil-ssha-v-kolossalnom-shantazhe-evropejskih-stran.html>

55. Медведев: ужесточением санкций США объявили России полноценную торговую войну TASS, 02.08.2017 <https://tass.ru/politika/4458190>

56. Медведев объявил, что разгромом военной базы в Сирии США поставили себя на грань боевых столкновений с Россией NEWSru, 7.04.2017 <https://www.newsru.com/russia/07apr2017/mdvdintrump.html>

57. Эксклюзивное интервью Владимира Путина: почему ответ России чувствителен для США Vesti.ru, 30.07.2017
<http://www.vesti.ru/doc.html?id=2915605>

58. Achieving Parity in Diplomatic Missions. state.gov. U.S. Department of State. August 31, 2017. Retrieved September 2, 2017 <https://2017-2021-translations.state.gov/2017/08/31/achieving-parity-in-diplomatic-missions/index.html>

59. America vows to respond to a suspected chemical attack in Syria. The Economist. April 9, 2018 Retrieved April 10, 2018
<https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2018/04/09/america-vows-to-respond-to-a-suspected-chemical-attack-in-syria>

60. Assad tells US to leave Syria CNN, May 31, 2018
<https://edition.cnn.com/2018/05/31/middleeast/assad-interview-us-intl/index.html>

61. Assad raises prospect of clashes with U.S. forces in Syria Reuters, May 31, 2018
<https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-assad/assad-says-us-must-leave-syria-vows-to-recover-sdf-areas-idUSKCN1IW0K3>

62. Axe, David. U.S. Air Force B-52s Just Flew A Mock Bombing Run On Russia's Baltic Fortress. Forbes. September 25, 2020
<https://www.forbes.com/sites/davidaxe/2020/09/25/us-air-force-b-52s-just-flew-a-mock-bombing-run-on-russias-baltic-fortress/?sh=77577a979d97>

63. Barkan, Ross. Will Rachel Maddow face a reckoning over her Trump-Russia coverage? The Guardian. March 28, 2019
<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/mar/28/trump-russia-investigation-mueller-liberal-media-rachel-maddow>

64. Bershidsky, Leonid. The U.S. Needs a Post-Mueller Reality Check. Bloomberg News. March 31, 2019

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/mar/28/trump-russia-investigation-mueller-liberal-media-rachel-maddow>

65. Bertrand, Natasha. Trump briefed on unverified claims that Russian operatives have compromising information on him. Business Insider. Retrieved February 26, 2018

<https://www.businessinsider.com/russians-say-they-have-compromising-information-on-trump-2017-1>

66. Bertrand, Natasha. The Russia Hawk in the White House. Politico. Retrieved November 11, 2019

<https://www.businessinsider.com/russians-say-they-have-compromising-information-on-trump-2017-1>

67. Borak, Donna; Egan, Matt. Trump denies Exxon permission to drill for oil in Russia. CNN. April 21, 2017

<https://money.cnn.com/2017/04/21/news/companies/trump-exxon-russia-sanctions/index.html>

68. Bunch, Sonny. Rachel Maddow takes conspiracy theorizing mainstream with Trump tax scoop. The Washington Post. March 15, 2017

https://www.washingtonpost.com/news/act-four/wp/2017/03/15/rachel-maddow-takes-conspiracy-theorizing-mainstream-with-trump-tax-scoop/?utm_term=.0d6818b02d70

69. Boot, Max Here are 18 reasons Trump could be a Russian asset. The Washington Post. Retrieved November 12, 2019

https://www.washingtonpost.com/opinions/here-are-18-reasons-why-trump-could-be-a-russian-asset/2019/01/13/45b1b250-174f-11e9-88fe-f9f77a3bcb6c_story.html

70. Bergman, Ronen (January 12, 2017). US intel sources warn Israel against sharing secrets with Trump administration. Ynetnews. Retrieved April 1, 2018

<https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4906642,00.html>

71. Blake, Aaron (July 17, 2018). The growing Trump-Putin kompromat question. The Washington Post. Retrieved November 11, 2019 <https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2018/07/17/does-putin-have-kompromat-on-trump-suddenly-its-no-longer-such-a-taboo-question-thanks-to-trump/?variant=116ae929826d1fd3>
72. Cassidy, John (July 7, 2017). The Trump-Putin Bromance is Back On. The New Yorker. Retrieved July 26, 2017 <https://www.newyorker.com/news/john-cassidy/the-trump-putin-bromance-is-back-on>
73. Calamur, Krishnadev Trump Sides With the Kremlin, Against the U.S. Government. The Atlantic. Retrieved July 18, 2018 <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/07/trump-putin/565238/>
74. Chiefs Of Three Russian Intelligence Agencies Travel To Washington Radio Liberty, February 1, 2018 <https://www.rferl.org/a/russia-spy-chiefs-washington/29010324.html>
75. CIA defends meeting with Russian spy officials, in letter to Schumer Fox News, February 1, 2018 <https://www.foxnews.com/politics/cia-defends-meeting-with-russian-spy-officials-in-letter-to-schumer>
76. White House Considers Citing Russian Deaths in Syria as Sign of U.S. Resolve Bloomberg, February 21, 2018 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-21/white-house-weighs-citing-russian-deaths-as-sign-of-u-s-resolve>
77. Clapper: I wonder if Russians have something on Trump. CNN. July 19, 2018. Retrieved November 12, 2019 <https://edition.cnn.com/videos/politics/2018/07/19/james-clapper-trump-helsinki-behavior-putin-bpr-vpx.cnn>

78. Dalrymple, Jim, II; Leopold, Jason. Trump Revealed Highly Classified Information To Russians During White House Visit. BuzzFeed. Retrieved May 16, 2017 <https://www.buzzfeednews.com/article/jimdaldrympleii/trump-highly-classified-information-russians>
79. DeBonis, Mike; Kim, Seung Min (October 17, 2019). All roads lead to Putin: Pelosi questions Trump's loyalty in White House clash. The Washington Post. Retrieved November 12, 2019 https://www.washingtonpost.com/powerpost/pelosi-recalls-clash-with-trump-says-she-was-probably-telling-him-that-all-roads-lead-to-putin/2019/10/17/fdbde8d2-f0f2-11e9-8693-f487e46784aa_story.html
80. DeYoung, Karen. In Trump, some fear the end of the world order. The Washington Post. Retrieved June 9, 2018 https://www.washingtonpost.com/world/national-security/in-trump-some-fear-the-end-of-the-world-order/2018/06/08/d6026dde-6b44-11e8-bf8c-f9ed2e672adf_story.html
81. Despite Trump's hopes, US-Russia relations are getting chilly CNN, December 24, 2017 <https://edition.cnn.com/2017/12/24/politics/trump-us-russia-chill/index.html>
82. Department Press Briefing – March 17, 2021". state.gov. March 17, 2021 Retrieved March 18,2021 <https://www.state.gov/briefings/department-press-briefing-march-17-2021/>
83. Donald Trump and Vladimir Putin ready to hold summit following historic phone call. The Telegraph. January 28, 2017 <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/01/28/donald-trump-vladimir-putin-hold-historic-telephone-call/>
84. Exxon Mobil Sues U.S. Over Penalty For Post-Sanctions Russian Deal. Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL). July 20, 2017 <https://www.rferl.org/a/us-treasury-accuses-exxon-violating-russian-sanctions/28629213.html>

85. Exclusive: Trump accuses Russia of helping North Korea evade sanctions; says U.S. needs more missile defense. Reuters. January 17, 2018 <https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-exclusive-idUSKBN1F62KO>
86. Germany, EU decry US Nord Stream sanctions. Deutsche Welle. December 21, 2019 <https://www.dw.com/en/germany-eu-decry-us-nord-stream-sanctions/a-51759319>
87. Greenwald, U.S. Department of State, Imposing Sanctions on Russia for the Poisoning and Imprisonment of Aleksey Navalny, March 2, 2021 <https://www.state.gov/imposing-sanctions-on-russia-for-the-poisoning-and-imprisonment-of-aleksey-navalny/>
88. House panel votes to constrain Afghan drawdown, ask for assessment on incentives to attack US troops. The Hill. July 1, 2020 <https://thehill.com/policy/defense/505568-house-panel-votes-to-constrain-afghan-drawdown-ask-for-assessment-on>
89. Hirschfeld Davis, Julie. Trump Bars U.S. Press, but Not Russia's, at Meeting With Russian Officials. New York Times. May 10, 2017 <https://www.nytimes.com/2017/05/10/us/politics/trump-russia-meeting-american-reporters-blocked.html>
90. In A Response To Navalny's Arrest, Clues To Biden's Russia Policy RadioFreeEurope. May 19 2021 <https://www.rferl.org/a/in-response-to-navalny-arrest-clues-to-biden-russia-policy/31052846.html>
91. John McCain: Trump gave one of the most disgraceful performances by an American president in memory <https://edition.cnn.com/2018/07/16/politics/john-mccain-statement-trump-putin-summit/index.html>

92. James Clapper on Trump-Russia Ties: My Dashboard Warning Light Was Clearly On. NBC News. May 28, 2017 <https://www.nbcnews.com/politics/politics-news/james-clapper-trump-russia-ties-my-dashboard-warning-light-was-n765601>
93. Kosinski, Michelle. Trump's National Security Council recommends expelling Russian diplomats. CNN. Retrieved March 24, 2018 <https://edition.cnn.com/2018/03/23/politics/trump-russian-diplomats-national-security-council/index.html>
94. Lavrov: 'Rest assured, Russia won't tolerate' West's obnoxious conduct TASS, March 27, 2018 <https://tass.com/politics/996300>
95. Majumdar, David (April 11, 2018). Tensions Are Flaring between Washington and Moscow. The National Interest. Retrieved April 11, 2018 <https://nationalinterest.org/feature/tensions-are-flaring-between-washington-moscow-25326>
96. Mattis Sees No Change in Russian Military Capability in Light of Putin's Speech U.S. Department of Defense, March 11, 2018 <https://www.defense.gov/Explore/News/Article/Article/1463160/mattis-sees-no-change-in-russian-military-capability-in-light-of-putins-speech/>
97. Mackey, Robert Trump and Putin Met in Helsinki's Hall of Mirrors. Here Are the Highlights. The Intercept. Retrieved November 11, 2019 <https://theintercept.com/2018/07/16/live-trump-and-putin-meet-in-helsinkis-hall-of-mirrors/>
98. Marcetic, Branko Closing the Russiagate. Jacobin. 2019 <https://www.jacobinmag.com/2019/03/russiagate-donald-trump-mueller-report>

99. Merica, Dan (November 11, 2018). "Trump, Putin shake hands, chat multiple times at Asia-Pacific summit". CNN. Retrieved June 17, 2018 <https://edition.cnn.com/2017/11/09/politics/donald-trump-vladimir-putin-vietnam/index.html>
100. Miller, Greg; Jaffe, Greg. Trump revealed highly classified information to Russian foreign minister and ambassador. The Washington Post. Retrieved May 15, 2017 https://www.washingtonpost.com/world/national-security/trump-revealed-highly-classified-information-to-russian-foreign-minister-and-ambassador/2017/05/15/530c172a-3960-11e7-9e48-c4f199710b69_story.html
101. Morello and Filipov. Tillerson brings tough line to Moscow over Russia's backing for Syrian regime. Washington Post. Retrieved April 11, 2017 https://www.washingtonpost.com/world/in-moscow-tillerson-seeks-to-move-russia-away-from-syrian-alliance/2017/04/11/adb6f8ed-4712-493e-927e-40574ab3cdb6_story.html
102. Moscow, Julian Borger Alec Luhn in (April 13, 2017). "Donald Trump says US relations with Russia 'may be at all-time low'". The Guardian. <https://www.theguardian.com/us-news/2017/apr/12/us-russia-relations-tillerson-moscow-press-conference>
103. Majumdar, Dave Russia's Dangerous Nuclear Forces are Back. The National Interest. February 15, 2017 <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/russias-dangerous-nuclear-forces-are-back-19442>
104. Nechepurenko, Ivan Russia Warns U.S. It Could Expel Americans Over Diplomatic Dispute". The New York Times. Retrieved July 18, 2017 <https://www.nytimes.com/2017/07/14/world/europe/russia-diplomats-foreign-ministry-spies-expel.html>

105. Nakashima, Ellen; DeYoung, Karen; Ryan, Missy; Hudson, John June 28, 2020 Russian bounties to Taliban-linked militants resulted in deaths of U.S. troops, according to intelligence assessments". The Washington Post. https://www.washingtonpost.com/national-security/russian-bounties-to-taliban-linked-militants-resulted-in-deaths-of-us-troops-according-to-intelligence-assessments/2020/06/28/74ffaec2-b96a-11ea-80b9-40ece9a701dc_story.html
106. Nord Stream 2: Trump approves sanctions on Russia gas pipeline. BBC News. December 21, 2019 <https://www.bbc.com/news/world-europe-50875935>
107. Outrage mounts over report Russia offered bounties to Afghanistan militants for killing US soldiers. The Guardian. June 27, 2020. Retrieved June 27, 2020 <https://www.theguardian.com/us-news/2020/jun/27/russia-offered-bounties-afghanistan-militants-killing-us-soldiers-report-outrage>
108. U.S. Sanctions On Russian Debt Still More Bark Than Bite, Analysts Say. Radio Free Europe/Radio Liberty. March 16, 2021. Retrieved April 18, 2021. <https://www.rferl.org/a/united-states-sanctions-on-russian-debt-still-more-bark-than-bite-analysts-say/31207797.html>
109. U.S., Russia clash at U.N. over chemical weapons attacks in Syria Reuters, April 9, 2018 <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria/u-s-russia-clash-at-u-n-over-chemical-weapons-attacks-in-syria-idUSKBN1HG0D8>
110. US suspends sanctions against Russian security chiefs during their visit to Washington TASS, February 2, 2018 <https://tass.com/world/988213>
111. President of Russia, Telephone Conversation with U.S. President Joseph Biden, January 26, 2021 <http://en.kremlin.ru/events/president/news/64936>
112. Putin claims new invincible missile can pierce US defenses CNN, March 1, 2018 <https://edition.cnn.com/2018/03/01/europe/putin-russia-missile-intl/>

113. Putin's poodle: Newspapers around the world react to Trump-Putin meeting CNN, July 17, 2018 <https://edition.cnn.com/2018/07/17/europe/trump-putin-summit-newspaper-reaction-intl/index.html>

114. Putin asks US to cut its embassy and consulate staff in Russia by 755. Delhi NYOOOZ. Retrieved July 31, 2017. <https://www.nyoooz.com/news/delhi/882977/putin-asks-us-to-cut-its-embassy-and-consulate-staff-in-russia-by-755/>

115. Putin confirms 755 US diplomatic staff must leave BBC, July 30, 2017 <https://www.bbc.com/news/world-europe-40769365>

116. Russian spy chiefs met in Washington with CIA director to discuss counterterrorism The Washington Post, January 31, 2018 https://www.washingtonpost.com/world/national-security/russian-spy-chiefs-met-in-washington-with-cia-director-to-discuss-counterterrorism/2018/01/31/0b761976-068b-11e8-94e8-e8b8600ade23_story.html

117. Russia condemns US 'plans' to search Washington trade mission BBC, September 2, 2017 <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41136484>

118. Russia expels US diplomats in tit-for-tat over sanctions FT, July 28, 2017 <https://www.ft.com/content/35c6d6d6-7377-11e7-aca6-c6bd07df1a3c>

119. Russia's Medvedev Says U.S. Sanctions Bill Ends Hope For Better Ties". RadioFreeEurope/RadioLiberty 2017 <https://www.rferl.org/a/trump-signs-russia-sanctions-bill/28655189.html>

120. Russian officials warn of possible military clash with US over Syria The Guardian, April 10, 2018 <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/10/russian-officials-warn-of-possible-military-clash-with-us-over-syria>

121. Russian Defence Minister General of the Army Sergei Shoigu holds teleconference with leadership of Armed Forces 03.11.2020
<http://eng.mil.ru/en/mcis/news/more.htm?id=12322657@egNews>

122. Rampton, Roberta; Sobczak, Pawel (July 6, 2017). Trump criticizes Russia, calls for defense of Western civilization. Reuters 2017
<https://www.reuters.com/article/us-poland-usa-trump/trump-criticizes-russia-calls-for-defense-of-western-civilization-idUSKBN19R02Q>

123. Renewed US-Russia nuke pact won't fix emerging arms threats. Associated Press. January 27, 2021. Retrieved January 28, 2021 <https://apnews.com/article/joe-biden-politics-nuclear-weapons-north-korea-vladimir-putin-41891565c23d7ff99f5c575080c7ed6a>

124. Reynolds, Glenn (April 22, 2019). Mueller report: Donald Trump collusion conspiracy theories are now exposed. Will they end?. USA Today 2019
<https://www.usatoday.com/story/opinion/2019/04/22/mueller-report-donald-trump-collusion-conspiracy-theories-continue-establishment-column/3535024002/>

125. Readout of President Joseph R. Biden, Jr. Call with President Vladimir Putin of Russia,” White House, January 26, 2021 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/01/26/readout-of-president-joseph-r-biden-jr-call-with-president-vladimir-putin-of-russia/>

126. Russia Policy Priorities for a Biden Presidency". The Moscow Times. October 30, 2020. Retrieved January 25, 2021
<https://www.themoscowtimes.com/2020/10/30/russia-policy-priorities-for-a-biden-presidency-a71885>

127. Russia Urges Biden to Be 'More Constructive' Over Arms Treaty". The Moscow Times. January 20, 2021. Retrieved January 25, 2021
<https://www.themoscowtimes.com/2021/01/20/russia-urges-biden-to-be-more-constructive-over-arms-treaty-a72675>

128. Russia recalls envoy after Biden remarks about Putin. BBC. March 17, 2021. Retrieved March 18, 2021 <https://www.bbc.com/news/world-europe-56430049>
129. Russian mercenary boss spoke with Kremlin before attacking US forces in Syria, intel claims The Telegraph, February 23, 2018 <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/02/23/russian-mercenary-boss-spoke-kremlin-attacking-us-forces-syria/>
130. Russia says US air strikes in Syria came 'within an inch' of military clash with their forces". The Independent. Retrieved April 7, 2017 <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/russia-us-air-strikes-syria-russia-within-inch-military-clash-war-dmitry-medvedev-prime-minister-kremlin-a7672791.html>
131. Russia, retaliating against Washington, asks 10 U.S. diplomats to leave". Reuters. March 17, 2021. Retrieved April 18, 2021 <https://www.reuters.com/business/finance/kremlin-says-putin-decide-counter-sanctions-against-washington-2021-04-16/>
132. Russian-US Relations in the Post-Cold War World Celeste Wallander October 1999 PONARS Policy Memo 70 Harvard University https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/media/csis/pubs/pm_0070.pdf
133. Robinson, Julian. "Putin calls US strikes against Syria 'aggression against sovereign country'". TASS. Retrieved April 7, 2017 <https://tass.com/politics/939920>
134. Rosenberg, Matthew; Schmitt, Eric (May 15, 2017). Trump Revealed Highly Classified Intelligence to Russia, in Break With Ally, Officials Say. The New York Times. p. A1. <https://www.nytimes.com/2017/05/15/us/politics/trump-russia-classified-information-isis.html>

135. Rucker, Philip; Nakashima, Ellen (March 26, 2018). Trump administration expels 60 Russian officers, shuts Seattle consulate in response to attack on former spy in Britain. Washington Post. ISSN 0190-8286. Retrieved March 26, 2018 https://www.washingtonpost.com/politics/trump-administration-expels-60-russian-officers-shuts-seattle-consulate-in-response-to-attack-on-former-spy-in-britain/2018/03/26/8ada3d8e-30f0-11e8-8bdd-cdb33a5eef83_story.html
136. Sampathkumar, Mythili (July 7, 2017). Donald Trump's meeting with Vladimir Putin lasts more than 2 hours after being scheduled for 30 minutes. The Independent. Retrieved July 26, 2017 <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/us-politics/trump-putin-meeting-time-spent-hours-minutes-scheduled-us-russia-g20-hamburg-latest-a7829771.html>
137. Sarah Sanders cryptically hints at action against Russia CNN, February 20, 2018 <https://edition.cnn.com/2018/02/20/politics/russia-trump-sarah-sanders/index.html>
138. Sevastopulo, Demetri; Hille, Kathrin (July 20, 2018). Trump-Putin: Will Helsinki prove a turning point for the Republicans?. Financial Times. Retrieved November 12, 2019 <https://www.ft.com/content/19415d54-8c05-11e8-b18d-0181731a0340>
139. Statement by President Donald J. Trump on the Signing of H.R. 3364 The White House, August 2, 2017. <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/statement-president-donald-j-trump-signing-h-r-3364/>
140. Statement of the Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation mid.ru, September 3, 2017 https://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/-/asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/2851819

141. Statement from Pentagon Spokesman Capt. Jeff Davis on U.S. strike in S (Press release). U.S. Department of Defense. Retrieved April 7, 2017 <https://www.defense.gov/Newsroom/Releases/Release/Article/1144598/statement-from-pentagon-spokesman-capt-jeff-davis-on-us-strike-in-syria/>

142. Starr, Barbara; Diamond, Jeremy (April 6, 2017). Trump launches military strike against Syria. CNN. Archived from the original on April 7, 2017. Retrieved April 7, 2017 <https://web.archive.org/web/20170407021906/http://edition.cnn.com/2017/04/06/politics/donald-trump-syria-military/index.html>

143. Syria war: US launches missile strikes following chemical attack. BBC News. April 7, 2017. Archived from the original on April 7, 2017. Retrieved April 7, 2017 <https://web.archive.org/web/20170407022056/http://www.bbc.com/news/world-us-canada-39523654>

144. Spineless Trump First POTUS Not to Congratulate Russian Holiday in 25 Years. June 14, 2017 <https://russia-insider.com/en/politics/spineless-trump-first-potus-not-congratulate-russian-holiday-25-years/ri20103>

145. Sheth, Sonam US spies say Trump's G7 performance suggests he's either a 'Russian asset' or a 'useful idiot' for Putin. Business Insider. Retrieved November 12, 2019. <https://www.businessinsider.com/spies-react-trump-g7-summit-russian-asset-2019-8>

146. Sheth, Sonam. Russia came out the winner of this year's G7 summit, and Trump looked like 'Putin's puppet'. Business Insider. Retrieved November 12, 2019 <https://www.businessinsider.com/russia-was-the-winner-g7-trump-crimea-2019-8>

147. Trump and Putin make counter-terror top priority in first call. BBC. January 28, 2017 <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38786199>

148. Trump tells aides not to talk publicly about Russia policy moves: But Trump, irked by Putin's nuclear buildup, told him last week: If you want to have an arms race we can do that, but I'll win. NBC News, March 29, 2018 <https://www.nbcnews.com/politics/donald-trump/trump-tells-aides-not-talk-publicly-about-russia-policy-moves-n861256>
149. Trump, Russia, and the collapse of the collusion narrative. Al-Jazeera. March 30, 2019 <https://www.aljazeera.com/program/episode/2019/3/30/trump-russia-and-the-collapse-of-the-collusion-narrative>
150. Trump expects Russia to return Crimea to Ukraine: White House. Reuters. February 14, 2017 <https://www.reuters.com/article/us-usa-trump-russia-ukraine/trump-expects-russia-to-return-crimea-to-ukraine-white-house-idUSKBN15T2IY>
151. Trump blames Putin for backing 'Animal Assad. Politico. April 8, 2018. <https://www.politico.com/story/2018/04/08/trump-putin-syria-attack-508223>
152. Trump vows to 'counteract' any Russia election meddling. Daily Nation. March 7, 2018 <https://nation.africa/kenya>
153. Trump expelling 60 Russian diplomats in wake of UK nerve agent attack. CNN. March 26, 2018 <https://edition.cnn.com/2018/03/26/politics/us-expel-russian-diplomats/index.html>
154. Treasury adds five to Russian sanctions list that has infuriated the Kremlin CNBC, December 20, 2017 <https://www.cnbc.com/2017/12/20/treasury-adds-five-to-russian-sanctions-list-that-has-infuriated-the-kremlin.html>

155. Trump's 'tougher on Russia' claim fits a pattern of striving to one-up Obama
The Washington Post, February 20, 2018
https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-tougher-on-russia-claim-fits-a-pattern-of-striving-to-one-up-obama/2018/02/20/a533fd1c-164e-11e8-b681-2d4d462a1921_story.html
156. Trump: Russia and China 'rival powers' in new security plan BBC, December 18, 2017 <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-42401170>
157. Trump Signs Russian Sanctions Into Law, With Caveats The New York Times, August 2, 2017 <https://www.nytimes.com/2017/08/02/world/europe/trump-russia-sanctions.html>
158. Trump Hails Summit With Putin, Stirs Anger In Congress Radio Liberty, July 16, 2018 <https://www.rferl.org/a/trump-u-s-russia-putin-meeting-ties-never-worse/29367445.html>
159. Trump approves sanctions on builders of Russia-to-Europe gas pipelines. France24. December 20, 2019
<https://www.france24.com/en/20191221-trump-approves-sanctions-builders-of-russia-to-europe-gas-pipelines-energy-security-germany-turkey-eu>
160. The Trump administration has denied ExxonMobil permission to bypass sanctions to drill for oil in Russia. CNN. April 21, 2017
<https://money.cnn.com/2017/04/21/news/companies/trump-exxon-russia-sanctions/index.html>
161. Top Pentagon officials say Russian bounty program not corroborated. ABC News. July 10, 2020 <https://abcnews.go.com/Politics/top-pentagon-officials-russian-bounty-program-corroborated/story?id=71694167>

162. Ukraine and Russia look to strike new gas deal amid US sanctions threa. CNBC. December 16, 2019 <https://www.cnbc.com/2019/12/16/ukraine-and-russia-look-to-strike-gas-transit-deal.html?recirc=taboolainternal> n

163. U.S. general says Russia deploys cruise missile, threatens NATO Reuters, March 8, 2017 <https://www.reuters.com/article/us-usa-russia-missiles-idUSKBN16F23V>

164. WhiteHouse, Fact Sheet: Imposing Costs for Harmful Foreign Activities by the Russian Government, April 15, 2021 (here in after, White House, Imposing Costs for Harmful Foreign Activities); and Executive Order of April 15, 2021, Blocking Property with Respect to Specified Harmful Foreign Activities of the Government of the Russian Federation, https://home.treasury.gov/system/files/126/russian_harmful_for_act_eo.pdf.

165. White House, Imposing Costs for Harmful Foreign Activities; U.S. Department of the Treasury, Treasury SanctionsRussia with Sweeping New Sanctions Authority, April 15, 2021; and U.S. Department of the Treasury, Treasury Escalates Sanctions Against the Russian Government's Attemptsto Influence U.S. Elections 2021 <https://www.mayerbrown.com/en/perspectives-events/publications/2021/04/biden-administration-announces-expansion-of-sanctions-against-russia-and-signals-potential-additional-restrictions-following-solarwinds-cyber-attack>

166. White House, Interim National Security Strategic Guidance, March 2021 <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/03/interim-national-security-strategic-guidance/>

167. Withnall, Adam; Sengupta, Kim January 12, 2017. The 10 key Donald Trump allegations from the classified Russia memos. The Independent. Retrieved December 29, 2017 <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/donald-trump-russia-10-allegations-dossier-kremlin-michael-cohen-sex-claims-intelligence-reports-a7522056.html>

168. Wilner, Michael July 6, 2017. Trump Calls on Putin to Distance Russia from Syria and Iran. The Jerusalem Post. Retrieved July 26, 2017 <https://www.jpost.com/American-Politics/Trump-calls-on-Putin-to-distance-Russia-from-Syria-and-Iran-498972>

169. Zurcher, Anthony July 16, 2018. Trump-Putin summit: After Helsinki, the fallout at home. BBC News. BBC News Services. Retrieved July 18, 2018 <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44830012>

